БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 255 (6690) ДЕКАБРИИН 5 СУББОТО 1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр—СССР-эй Конституциин Үдэр.

Манай Эхэ ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солын бата хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бэхи түшэг тулгуури—Советскэ Социалистическэ Республикануудай агууехэ Союз мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша—агууехэ советскэ арад мандаха болтогой!

Коммунизмын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые ударидагша ба хүтэлбэрилэгшэ агууехэ хүсэн—Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

СОВЕДҮҮДЭЙ ОРОНОЙ КОНСТИТУЦИ

Мүнөөдэр манай агууехэ Эхэ ороной арадууд СССР-эй Конституциин Үдэрые баяртайгаар һайндэрлэжэ байна. 1936 оной декабриин 5-да Соведүүдэй VIII Онсо съезд СССР-эй шэнэ Конституцие баталан абаа һэн. Энэ Конституци болбол Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр ябажа, советскэ арадай туйлаһан социализмын түүхэтэ илалтануудые алтан үзэгүүдээр хуулита ёһоор батадхан бэшэһэн байна.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ манай Конституциин эмхидхэхы, зоригжуулхы хүсэниинь эли тодоор харагдажа байгаа. Тэрэнэй туг доро ябаһан советскэ арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалаа. Дайнай хойто тээхи нэгэдэхи табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Мүнөө Соведүүдэй Ороной олонациональна арадууд Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр коммунизм байгуулгын гайхамшаг ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Инаг Эхэ ороммнай улам хүсэтэй, улам баян ба гоё һайхан боложо байна.

Илаһан социализмын ороной Конституци советскэ хүнүүдтэ агууехэ эрхэ сүлөө олгоно. Манай ороной ажалшад өөрынгөө социалистическэ гүрэнэй бүримүһэн эзэд мүн. Олон миллион ниитэ ажалшад гүрэнэй засагай органуудые һунгалгада, гүрэн түрын хэрэгүүдые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг гэээшэ. Манай орон дотор социалистическэ байгуулалтын илаһанай ашаар хүниие хүнэй мүлжэхэ, дарлаха ябадал бүримүһэн усадхагдаһан, экономическа кризисүүд, хүн зоной хүдэлмэригүйдэлгэ, үгырэл ядарал хэтэдээ үгы хэгдэһэн байна. СССР-эй Конституциин ёһоор манай ороной ажалшад ажал хэхэ, эрдэмдэ һураха, амарха, үндэр наһатай болоходоо гүрэнэй тэдхэмжэ абаха эрхэеэ эдлэнэ.

Соведүүдэй Ороной Конституци дэлхэй дээрэ эгээл демократическа конституци мүн. Манай орон дотор үгын, хэблэлэй, суглаануудай, митингнүүдэй үргэн ехэ сүлөө, хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон интеллигенциин организацинуудые эмхидхэхэ сүлөө олгогдонхой. Советскэ Союзай гражданин бүхэн эдэ бүхы эрхэнүүдээ эдлэжэ байдаг.

Манай Конституци дотор социализмын нэгэн агууехэ туйлалта нацануудай ба расануудай адли тэгшэ эрхэ, сүлөөтэ арадуудай бата бүхэ хани барисаан хуулита ёһоор батадхагдаа. Манай орон дотор национальна хёмороон, национальна дарлалта гэжэ байдаггүй. Советскэ Социалистическэ Республиканууудай Союз дотор сүлөөтэ ба тэгшэ эрхэтэ нацанууд үзэгдөө дуулдаагүй бата бэхи хани барисаатайгаар ажаһуужа ба ажаллажа, ажахы болон культураяа хүгжөөхэ талаар гайхамшагта амжалтануудые туйлаба.

Советскэ засагай үедэ манай бурят-монгол арадай һалбаран бадаралта энээнэй эрхим жэшээ болоно. Урдань хаанта Россиин эгээн гээгдэнги заха хизаар байһан Бурят-Монгол орон хүгжэнги промышленностьтай, түрүү механизированна томо хүдөө ажахытай социалистическэ республика болоо. Манай арадай удхааараа социалистическэ, формоороо национальна культура һалбаран бадаржа байна. Хаанта засагай ба нютагай баяд ноёдой дабхар дарлалта доро ажаһуужа байһан бурядуул эрхэ сүлөөтэй ба зол жаргалта ажабайдалтай болоод, мүнөө Эхэ оронойнгоо бүхы арадуудтай суг хамта коммунизм байгуулхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байна.

СССР-эй Конституци болбол социализм байгуулгын замаар ябажа байһан арадай демократиин оронуудай ажалшадта зорит бадаруулагша жэшээ мүн болоно. Сүлөөтэ арадуудай зохёон байгуулхы ажалдаа, ажабайдалаа һайжаруулгада ямар ехэ амжалтануудые туйлажа болохо байһаниие эдэ оронуудай ажалшад манай ороной жэшээ дээрэһээ хаража, социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хүсэеэ улам улам эршэдхэнэ. Арадай демократиин оронуудай ажалшад советскэ арадай ахадүүгэй, һайн һанаата туһаламжын ашаар жаргалта һайхан ажабайдалаа зохёон байгуулжа байна.

Харин тиихэдэ капиталистическэ оронуудай ажалшад ямаршье эрхэ сүлөөгүй, дарлагдажа мүлжэгдэжэ, үлэсхэлэн зоболон үзэжэ байна. Американо-английска империалистнууд олзо олохын хойноһоо шунахайран орожо, арад зониие мүлжэлгэ тэсэшэгүй хүндэ болгоно, дэлхэйе эзэмдэхэ зорилгоор шэнэ дайнда бэлэдхэнэ. СССР-эй Конституци хадаа мүлжэлгэһөө сүлөөрхэ, хүдэлмэригүйдэлгые болон үгырэл ядаралые усадхаха, зол жаргалтай ажабайдалтай болохо замые капитализмын оронуудай ажалшадта заажа байна.

Соведүүдэй Ороной Конституци арадуудай эб найрамдалай ба хани барисаанай конституци мүн. Советскэ Союз эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериие толгойлжо ябана. Манай Эхэ орон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бүхэ түшэг тулгуури мүн. Эб найрамдалай тала баригшадай зэргэдэ үдэр бүри улам олон мянган, миллион хүнүүл жагсажа, дай үүдхэгшэ империалистнуудта эсэргүү тэмсэлые улам бүри шангадхана.

Манай агууехэ Эхэ ороной арадууд мүнөөдэр Конституциин Үдэрые һайндэрлэжэ байхадаа, түрэл Коммунистическэ партиингаа зохёоһон коммунизм байгуулгын агууехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаха байһан тухай мэдүүлнэ. Коммунистическэ парти болбол советскэ арадые хүтэлбэрилэгшэ ба ударидан жолоодогшо хүсэн, манай вождь мүн. Советскэ хүнүүд өөрынгөө партида хизааргүй ехээр этигэдэг гээшэ. Юундэб гэхэдэ, манай парти арад зоной аша туһые юунһээшье дээрэ табидаг байна. Арад зоной ажабайдалые һайжаруулхын түлөө оролдолго партиин дээдэ хуули мүн. Энээниие советскэ хүнүүд һүүлэй үедэ иланғаяа тодоор хаража байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ эрид ехээр дэбжээхэ, худалдаа наймаае һайжаруулха талаар парти, правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулганууд советскэ арадай ажабайдалые улам һайжаруулха зорилготой юм.

Социализм болбол арад зоной барагдашагүй ехэ бэлиг шадабариие дэлгээжэ, тэдэндэ айхабтар ехэ хүсэ олгоо. Манай ороной ажалшад дэлхэй дээрэ анха түрүүн социализм байгуулһан өөрынгөө инаг Эхэ оронoop хизааргүй ехээр омогорхон, хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ зоригжолтойгоор ажаллажа байна. Советскэ арад социалистическэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, коммунизмын илалта туйлаха түгэс зоригтой гээшэ.

Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин ударидалгаар коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа дабшая!

Малажалшадта авансаар мүнгэн үгтэнэ

РЯЗАНЬ, декабриин 2. (ТАСС). Областиин хүдөө ажахын артельнүүдтэ малнуудые, малажалай продуктнуудые худалдаһанай ашаар ороһон мүнгэн зөөриһөө түрүүшын авансууд колхознигуудта үгтэжэ эхилбэ. Нарай мал тэжээлгын ба малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлгын талаар даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлэбэри үгтэнэ. Мервинскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ажалта үдэр бүридэ хоёр түхэриг мүнгэн үгтэбэ. Энээнһээ гадна, һаалиша Ершовада нэмэлтэ түлэбэриин ёһоор гурбан тонно һүн, һаалиша Давыдкинада хоёр тонноһоо дээшэ хэмжээнэй һүн үгтэхэ байна.

Шацка, Касимовска, Солотчинска ба Рыбновско районуудай хүдөө ажахын артельнүүдэй колхознигууд ажалта үдэрнүүдтээ мүнгэн аванс ехээр абана.

Гүрэнэй уранзурагай искусствын издательство уранзураашa И. Ганфын зураһан нимэ плакадые хэблэн гаргаа.

Бүхы Советскэ арад Конституциин Үдэрые һайндэрлэжэ байна

Бүгэдэарадай һайндэрэй хүндэлэлдэ

Ороной ажалшад бүгэдэарадай һайндэр—СССР-эй Конституциин Үдэрые баяртайгаар тэмдэглэжэ байна.

Москвагай ажалшад бүгэдэарадай һайндэр—СССР-эй Конституциин Үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаба. Столицын предприятинуудта жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн улам үргэдэнэ.

«Серп и Молот» гэжэ заводой металлургнууд эдэ үдэрнүүдтэ үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэр 11 һарынгаа программые амжалтатайгаар дүүргээ. Мастер Юничевэй халаан декабриин 3-да жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байна.

«Динамо» заводой коллектив бүгэдэарадай һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаба. Нэгэ хэдэн үдэрэй саада тээ жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн гурбадахи машинна цехын хүдэлмэрилэгшэд предприяти соогоо эрхим показатель туйлаа. Обмоточно-изоляционно цехын 30 шахуу бригада голодһо гаралгые бүрин усадхажа, эрхим шанартай продукци үгэнэ. Слесарьнүүдэй бригадые хүтэлбэрилэгшэ коммунист нүхэр Николаенков һайндэр хүрэтэр найман жэлэй нормо дүүргээ.

«Парижская коммуна» фабрикын коллектив 11 һарынгаа түсэбһөө гадуур 200 мянга гаран паар гутал оёжо гаргаба. Нэгэдэхи сортын продукци бүтээн гаргаха даалгабари 3,5 процентээр дээшэлээ. Фабрикада 50 шэнэ модельнүүд энэ жэлдэ нэбтэрүүлэгдээ. Үбэлэй сезондо эхэнэрэй ба үхибүүдэй гутал арһан дотортойгоор оёгдоно.

Москвагай предприятинууд ба эмхи зургаануудта, һургуулинууд болон сэрэгэй частьнуудта агитаторнууд болон пропагандистнууд советскэ засагай жэлнүүдтэ манай орондо болоһон агууехэ хубилалтанууд тухай, социализмын ороной арадуудай хани барисаан тухай хөөрэлдөөнүүд болон элидхэлнүүдые үнгэргөө. Декабриин 3-да Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой, «Трехгорная мануфактура» комбинадай, Владимир Ильичын нэрэмжэтэ заводой цехүүдтэ, Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй Московско университедэй, К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ Московско хүдөө ажахын академиин факультедүүдтэ СССР-эй Конституциин Үдэр тухай хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд болоо.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй гүрэнэй библиотекэдэ «СССР-эй Конституци—илаһан социализмын Конституци» гэһэн темээр выставкэ нээгдэбэ. Мүн бусад библиотекэнүүд, клубууд, Культурын байшангууд ба ордонуудта выставкэнүүд нээгдээ.

Киевэй предприятинуудта, барилгануудта, эмхи зургаанууд ба һургуулинуудта лекцинүүд, элидхэлнүүд эмхидхэгдээ. Украинска ССР-эй публична библиотекэдэ «СССР-эй Конституциин Үдэр» гэжэ выставкэ нээгдээ. Эндэ советскэ арадай ажана һайн байдалай ургалта, социализмын ороной культурын хүгжэлтэ тухай материалнууд харуулагдана. Городой Культурын ордонгууд ба заводской клубуудта һайндэрэй вечернүүд үнгэрэгдөө.

Сталинай нэрэмжэтэ Ташкентскэ текстильнэ комбинадай, Ворошиловай нэрэмжэтэ «Ташсельмаш», Кагановичын нэрэмжэтэ паровозо-вагон заһабарилгын заводуудай, «Красная Заря» гэжэ оёдолой фабрикын ба бусад предприятинуудай партийна организацинуудай олон зуун агитаторнууд мүнөө ажалшадай бүгэдэарадай һайндэр тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ республиканска обществын центральна лекторидо «СССР-эй Конституци—дэлхэй дээрэхи эгээн демократическа конституци мүн» гэһэн темээр лекци уншагдаһан байна.

Политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Азербайджанска республиканска обществын гэшүүд Бакугай Ленинскэ, Сталинска, Шаумяновска районуудай промышленна предприятинууд, эмхи зургаануудта бүгэдэарадай һайндэртэ зорюулагдаһан лекцинүүдые уншаба.

Нефтянигуудай Культурын ордонгуудта баярай суглаанууд үнгэргэгдөө. Городой Пионернүүдэй ордондо литературно-хүгжэмтэ ехэ вечер болоо. Стадионууд ба спортивна талмайнуудта, спортивна залнууд соо физкультурнигуудай заншалта мүрысөөнүүд болоһон байна.

Крупскаягай нэрэмжэтэ Кабардинска республиканска библиотекэдэ номой иллюстративна ехэ выставкэ түхеэрэгдээ. Львовско областиин 20 мянга гаран агитаторнууд Советскэ Украинын баруун областьнуудта болоһон социалистическэ хубилалтануудта өөһэдынгөө хөөрэлдөөнүүдые зорюулба, Львовщинын ажалшадта СССР-эй Конституциин юу үгэһэн тухай хүдэлмэришэд, колхознигууд, хүдөө ажахын механизаторнуудта хөөрэжэ үгэбэ.

(ТАСС).

Манай республикын ажалшадай баяр

Советскэ Конституциин Үдэрые манай ороной ажалшад айхабтар баяртайгаар һайндэрлэдэг заншалтай. Энэ түүхэтэ Үдэртэ дашарамдуулагдан манай республикын город ба аймагуудай предприятинууд, колхозууд болон эмхи зургаануудта лекци, элидхэлнүүд үнгэргэгдэнэ. Мүн номуудай ба фотовыставкэнүүд эмхидхэгдээ.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ «СССР-эй Конституци — илаһан социализмын Конституци мүн» гэһэн гаршагтай литературна выставкэ эмхидхэгдэбэ. Выставкэ дээрэ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Конституци, «Соведүүдэй Бүхэсоюзна VIII съезд дээрэ И. В. Сталинай ССР Союзай Конституциин проект тухай хэлэһэн элидхэл», Г. М. Маленковой «СССР-эй Верховно Соведэй V сесси дээрэ хэлэһэн үгэ», В. М. Молотовой «Социализмын Конституци», М. И. Калининай «Советскэ Гүрэнэй хүсэн» гэһэн ба бусад номууд табигданхай. Эндэ табигдаһан номууд болон документнүүд советскэ арадай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые, мүн советскэ арадай сүлөөтэ ажалые, жаргалта ажабайдалые харуулна.

Выставкэ дээрэ социалистическэ Бурят-Монголой ургалта тухай номууд табигданхай. Жэшээлхэдэ, «Бурят-Монгол советскэ засагай 30 жэл соо», «Советскэ Бурят-Монголой эхэнэрнүүд» гэжэ суглуулагдамал статьянууд, партиин XIX съезд дээрэ А. У. Хахаловай хэлэһэн үгэ, А. Г. Туйскын «Бурят-Монголой промышленностиин хүгжэлтэ» гэһэн номууд бии.

1500 түрүүшүүл жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллектив «Эдеэ хоолой товарнуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй ба КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ, нилээд амжалтануудые туйлан, СССР-эй Конституциин Үдэрые угтаба.

Тус комбинадайхид ноябрь һарынгаа даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 миллион 800 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаба. Ноябриин 27-ной үдэр консервнэ заводой хүдэлмэришэд консервэ үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Үнгэрһэн 11 һара соо тэдэнэр 5 миллион банка консервэ нёдондоной энэ үеынхиһөө ехээр үйлэдбэрилөө.

Тиихэдэ, комбинадай колбасна заводойхид мүн лэ энэ үе соо 3.400 центнер колбаса 1953 оной 11 һарынхиһаа ехээр үйлэдбэрилжэ гаргаба.

Комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа 1500 новаторнууд жэлэйнгээ даалгабарита түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Социалистическэ мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри улам үргэдэжэ байна.

А. Шестаков.

Шэрэм шудхагшадай амжалта

Предприяти бүхэнэй коллектив бүгэдэарадай һайндэр—социализмын ороной Конституциин Үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтадаг заншалтай. Манай шэрэм шудхалгын цехын хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ноябриин 20-до шэрэм шудхаха жэлэйнгээ программые дүүргэбэ. Декабрь һара соо жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 1500 тонно шэрэм шудхан гаргаха уялгаяа дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна.

Манай бригада паровозуудай цилиндрнүүдые шудхадаг юм. Бидэнэр социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ноябрь һарынгаа даалгабариие 202 процент дүүргээбди. Мүнөө бидэнэр туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхахын тулада шармайн оролдожо, 1954 оной түсэбөөр ажаллажа байнабди.

Игэжэ, советскэ хүн бүхэн Эхэ оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхын, өөһэдынгөө ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө үнэн зүрхэнһөө хүдэлмэрилнэ.

В. Литвиненко, ПВЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехын бригадир.

Ажалай бэлэг

Загустайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Минаев) гэшүүд Советскэ Конституциин Үдэрые ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтаба Колхоз ниитын мал үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые хони ямаагаар — 101 процент, гахайгаар — 102, эбэртэ боло малаар — 100, морёор — 100, шубуугаар—109 процент дүүргээ. Ерэхэ хабарай тарилгын үрэһэ хүсэд хаагдаад, тарилгын кондицида хүргэгдэһэн байна.

Мүнөө колхозой полинууд дээрэ үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд үргэнөөр ябуулагдажа эхилэнхэй. Луговодууд нүхэд Ефимов, Акинфиев гэгшэд сабшалан дээрэ тошон халяажа, аргал шэбхэ суглуулжа байна. Р. Гомбоин.

Областной, хизаарнуудай ба республиканска газетэнүүдэй редакторнуудай зүблөөн

КПСС-эй ЦК-гэй зарлаһан областной, хизаарнуудай ба республиканска газетэнүүдэй редакторнуудай, хүдөө ажахын таһагуудые даагшанарай зүблөөн ноябриин 19-һөө декабриин 2 хүрэтэр Москвада боложо үнгэрбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарьнууд нүхэр Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов гэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гэй пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр В. С. Кружковой «КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленум тосхондо ябуулагдадаг партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тухай», «Правда» газетын главна редактор нүхэр Д. Т. Шепиловэй «СССР дотор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай», КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ хэблэлэй зорилгонууд», СССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшонор нүхэд В. В. Мацкевичын «Малажал хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ба П. С. Кучумовай «Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха зорилгонууд ба колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ тэдээнэй гүйсэдхэдэг үүргые дээшэлүүлгэ» гэһэн элидхэлнүүдые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын главна управлениин начальник нүхэр А. Х. Анастасовай «СССР дотор хлопок тарилгын байдал ба тэрээниие хүгжөөхэ перспективэнүүд» гэһэн элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсэһэн байна.

Редакторнууд хүдөө ажахые хүгжөөлгын тон шухала зорилгонуудые газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ харуулдаг дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдөө. «Коммуна» гэжэ Воронежско областной газетын редактор А. П. Шапошник орооһото культурануудые тарижа ургуулгын асуудалнуудые газетэдээ хайшан гэжэ харуулдаг тухайгаа мэдээсээ. Областиин промышленна районуудта хартаабха-овощной база байгуулха асуудалнуудые «Горьковская правда» газетын хайшан гэжэ харуулдаг тухай элидхэлые газетын редактор нүхэр Г. А. Креславский хэһэн байна. «Казахстанская правда» газетын редактор нүхэр И. И. Никитин, «Омская правда» газетын редактор нүхэр И. Д. Фадеев гэгшэд малажал хүгжөөлгын шухала хэрэглэмжэнүүдые харуулан бэшэдэг дүй дүршэл тухайдаа мэдээсэл хээ. МТС-эй хүдэлмэриие, тарянажалда ба малажалда комплексно механизациие «Советская Кубань» газетын яажа харуулдаг тухай тус газетын редактор нүхэр Д. Я. Красюк мэдээсэһэн байна. КПСС-эй МК-гэй секретарь нүхэр Е. И. Третьякова нютагай хэблэлые партиин зүгһөө хүтэлбэрилдэг дүй дүршэл тухай элидхэл хээ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ газетэнүүдэй редакторнууд, хүдөө ажахын таһагуудые даагшанар хабаадаа.

Зүблөөндэ хабаадагшадта хэлэ хэдэн лекцинүүд уншагдаа. Профессор А. Г. Лорх «Хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар тарижа ургуулгын агротехникэ тухай», профессор В. И. Эдельштейн «Овощной культурануудые квадратно-гнездовой аргаар тарижа ургуулгын агротехникэ тухай», академик Н. В. Цицин «Орооһото культурануудай үндэр ургаса абалгада советскэ хүдөө ажахын наукын ба түрүү практикын туйлалтанууд» гэһэн лекцинүүдые уншаһан байна.

Колхозууд болон совхозуудта тэжээлэй базые һайжаруулха асуудалнууд хүдөө ажахын наукануудай доктор С. П. Смеловэй лекци дотор харуулагдаа.

Малажал хүгжөөлгын, лен-долгуинецэй ургасые дээшэлүүлгын, хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилгын шухала проблемэнүүд профессор Н. Д. Матвеевэй, малажалай институтдай директор И. М. Кузнецовой, ВИСХОМ-эй директор А. С. Маятын, свёкло тарижа ургуулгын институтдай директор профессор И. И. Синягинай лекцинүүд дотор табигдаһан байна.

Академик А. Н. Панкратов «Хүдэлмэришэн ангиин ба ажалша таряашадай эбдэршэгүй союз», профессор И. Д. Лаптев «Колхоз дотор ниитын ба хубиин интересүүдэй зохилдол тухай», профессор Г. М. Гак «Түүхэ дотор үргэн ниитэ арадай ба личностиин үүргэ тухай», нүхэр В. Г. Корионов «Уласхоорондын байдал тухай» лекцинүүдые уншаа.

Газетэнүүдые шухала материалнуудаар хангалтгые һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай мэдээсэлнүүдые ТАСС-эй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Н. Г. Пальгунов, пресс-бюрогой талаар «Правда» газетын редактор нүхэр В. В. Платковский гэгшэд хэһэн байна. Газетэнүүдэй материально-техническэ базые һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд тухай мэдээсэлые СССР-эй Культурын министрын орлогшо нүхэр В. Н. Столетов хэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшадта зорюулагдан хүдөө ажахын кинофильмнүүдые, киножурналнуудые харалга эмхидхэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Н. С. Хрущев зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Өөрынгөө үгэ дотор нүхэр Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодотоор дүүргэхын түлөө тэмсэлэй зорилгонууд тушаа тогтон хэлээд, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэдэ советскэ хэблэлэй туйлай ехэ үүргэтэйе тэмдэглээ.

Ойрын жэлнүүдэй туршада хүн зониие эдеэ хоолой товарнуудаар, тиихэдэ хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр гүйсэд хангаха зорилгоор хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые үргэнөөр хүгжөөхын тулада манай орон барагдашагүй ехэ арга боломжонуудтай. Имагтал эдэ арга боломжонууд болон резервнүүдые элирүүлхэ, тэдээниие гүйсэд ашаглахын түлөө тэмсэл эмхидхэхэ шухала. Энэ талаар манай хэблэл ехэ, гүнзэгы, бүхы талын ажал-ябуулга эрхилхэ ёһотой.

Партийна организацинууд, хүдөө ажахын органууд Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлээ. Гэбэшье, нилээд ехэ дутагдалнууд мүнөө хүрэтэр үшөөл зайлуулагдаагүй байһаар. Олон областьнуудта малажал хүгжөөхэ, малай байрануудые бариха даалгабаринууд хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй табиһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан хүдэлмэриие шэнэдхэн табилга удаанаар ябуулагдана гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Газетэнүүд болон журналнууд Центральна Комитедэй Пленумэй табиһан бүхы зорилгонуудай шиидхэгдэһэн шэнгеэр үсөөн бэшэ ушарнуудта һанадаг байна. Иимэ һанаа амар ябадал ажал хэрэгтэ имагтал хоро хүргэхэ юм. Дутагдалнуудтай эдэбхитэйгээр тэмсэхэ хэрэгтэй.

Нүхэр Хрущев кадрнуудай дунда хэгдэдэг хүдэлмэриин зорилгонуудта өөрынгөө үгэ соо нилээд ехэ анхарал хандуулаа. МТС-үүдтэ ба колхозуудта хүдэлмэрилхэ инженернүүдые, агрономуудые, зоотехнигүүдые шэлэн ололгын нютагуудта ямараар ябуулагдажа байһые хэблэл үшөөл һулаар харуулна гэжэ нүхэр Хрущев зааба. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие шадабаритайгаар хүтэлбэрилжэ шадаха, ёһотой эрхим хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн оложо, хүдөө руу эльгээхын тулада партийна организацинууд үшөөл тон ехээр хүдэлмэрилхэ ёһотой болоно. Республиканска, хизаарнуудай ба областной олон газетэнүүд энэ талаар хэрэг байдалые хүхиргэн гоёор харуулна. Тэдэнэр хүдөө ажахыда эльгээгдэһэн мэргэжэлтэдэй ба бусад хүдэлмэрилэгшэдэй тоо тухай ехээр бэшэнэ, теэд хэнэй эльгээгдэһэн тухай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудта эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй ёһотой туһаламжа үзүүлжэ шадаха шадахагүй тухайнь дуугай байна.

Хүдөө ажахыда дээрэлхүү хойрогоор хандадаг, хүдөө ажахые лэбжээхэ талаар партиин ябуулжа байгаа хүдэлмэриин гүнзэгы ехэ удхашанарые ойлгодоггүй хүдэлмэрилэгшэд манайда үшөөл бии байһаар. Хэблэл болбол колхозууд болон МТС-үүдэй хэрэглэмжэдэ бүдүүрхүү дээрэлхүүгээр хандалаг хорото заншалые элирүүлхэ ёһотой.

Партийна организацинууд колхозуудай түрүүлэгшэнэр тухай анхарал оролдолго багаар гаргана, теэд колхозой түрүүлэгшэ гээшэ колхозно үйлэдбэридэ гол, шиидхэхы хүниинь мүн. Колхозуудые хүтэлбэрилгэдэ колхознигуудай этигэл найдабариие һайнаар харюулжа шадаха, партиин политикые деревнидэ зүбөөр ябуулжа шадаха хүнүүдые дэбжүүлхэ хэрэгтэй. Райкомуудай секретарьнуудай шэнжэ байдалынь, эрдэм болбосоролынь, үргэн ниитые хүтэлбэрилхэ тэдээнэй шадабаринь хадаа колхозуудай түрүүлэгшэдээр шадабари һайнтай хүнүүдые, ниитын ажахын һайн эмхидхэгшэдые шэлэн олохо шадабари дотор түбхын түрүүндэ харагдаха байна. Партийна организацинууд колхозуудай түрүүлэгшэнэртэй һулаар хүдэлмэрилнэ гэжэ гэмшэлтэйгээр тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Газетэнүүд энэ хэрэгтэхи дутагдалнуудые һулаар шүүмжэлнэ, колхозуудай эрхим түрүүлэгшэнэр тухай тэдэнэр хододоо бэшэнэ, бэшэхэ хэрэгтэйшье байна, гэбэшье, колхозой түрүүлэгшэнэрые шэлэн ололгын ба дэбжүүлгын практикадахи дутагдалнуудые газетэнүүдэй элирүүлдэггүй байһаниинь, хүдөө ажахын артельнүүдэй түрүүлэгшэнэрэй тушаалда зарим ушарнуудта хэрэггүй, урда тээнь хүдэлмэреэ унагааһан хүдэлмэрилэгшэдые һайшаан дурадхадаг ябадалтай эбсэжэ байдагынь муу байна. Районно хүтэлбэриин звеное—партиин райкомуудые, райисполкомуудые һайса бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Манай бүхы хүдэлмэридэ хэблэлэй үүргэ туйлай ехэ. Энэ үүргые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада газетэнүүд болон журналнуудай хүдэлмэрилэгшэд ажабайдалаар табигдажа байгаа асуудалнуудые гүнзэгыгөөр мэдэхэ, хэрэг ажалые мэдэн, тодо һонороор бэшэхэ ёһотой. Газетэнүүд манай хүдэлмэриин дутагдалнуудые тон хурсаар элирүүлхэ, дутуу дунданайнуудые элирүүлэн гаргаха, тиихэдээ эдэ дутагдалнуудые дабалгада хүнүүдые элсүүлхэ, үнэн зүб шүүмжэлэл дэлгэрүүлгэдэ үргэн ниитэ ажалшадые хабаадуулха уялгатай.

Заримдаа газетэнүүд материалнуудые хүхиргэн гоёор бэшэдэг байна—гаршагуудынь харахада газетэдэ бүхы юумэн бии шэнги байгаад, үнэндөө юуншье үгы шахуу байдаг. Тиимэ газетын редакторта иимэ гү, али тиимэ темые харуулаагүйш гээд үзөө һаашни тэрэ хүн энэ буруу гэжэ харюусаад, гаршагуудые, энэ асуудалнуудай талаар статьянуудые мэнэ дары зааха байха. Али нэгэн статья, корреспонденци толилбошье, редакциин ямар зорилго табиһаниинь, юун тээшэ эрмэлзэһэниинь хэрбээ мэдэгдэхэгүй байгаа һаа, ямар туһа, ямар удха гаралтайб. Хэрбээ редакци али нэгэ шухала асуудалаар бэшэхэ гээ һаа, тэрэ хадаа газетэдэ толилогдоһон асуудалай удха түгэлдэр байхынь тулада анхарал хандуулхань, колхозой түрүүлэгшэдэ, бригадирта, хүдөө ажахыгаар ёһотой гүнзэгыгөөр һонирходог ямаршье уншагшада һонирхолтой байхынь тулада, энэ асуудалые гүнзэгыгөөр шудалха ёһотой. Хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн абаха, газетэдэ гү, али журналда юумэ мэдэхэ хүнүүдые хабаадуулха, табигдаһан зорилгые яажа шиидхэхэб гэжэ өөрөө мэдэхэ шадабари редакторһаа эригдэнэ. Бодолтой хүнүүдые оложо, арадай дүй дүршэлые хэрэглэжэ шадаха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын асуудалнуудые харуулха зуураа, олон газетэнүүд болон журналнуудай редакцинууд ороной элдэб районуудай нютагай условинуудые заримдаа хараадаа абадаггүй байна. Жэшээлхэдэ, тарилгын квадратно-гнездовой арга тухай манайда бага бэшээр бэшэгдэнэ. Энэ һайн. Теэд хүрьһэнэй ба байгаалиин бусад условинуудай онсо байдалые хараадаа абангүйгөөр, жэшээлхэдэ, Советскэ Союзай бүхы зононуудта энэ аргые хаанашье адляар хэрэглэхэ ёһотой шэнгеэр, квадрадай хэмжээнэй хаанашье адли байха шэнгеэр олон ушарта бэшэдэгынь муу байна. Энэ хадаа ажабайдалые мэдэхэгүй дээрэһээ гарана. Бусад олон асуудалнууд тушаа мүн лэ иимэ юумэ хэлэжэ болохо байна. Газетэнүүд болон журналнуудай хүдэлмэрилэгшэд бэшэжэ байһан асуудалнуудаа һайнаар мэдэхэ, гүнзэгыгөөр шудалха ёһотой. Оог хаяхараа табидаг, шууяатай хүхиргэнөөр бэшэхэ гэжэ оролдодог ябадал манай олон газетэнүүдтэ һаад тойбо татана. Статьяе анхарал татамаар, элсүүлхы хүсэтэйгөөр гаршаглажа шадаха хэрэгтэй байһаниинь дамжаггүй, гэбэшье, статьягай удхада гаршагай харюусахэ ёһотойе, газетын материалай үнэншэмэ зүб, удха баримта һайнтай байха ёһотойе бата шангаар һанаха хэрэгтэй. Удха түгэлдэр, хурса, һонирхолтой, һургаал абамаар материал шэлэн олохо шадабари газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдһөө эригдэнэ. Бүхы юумэн тушаа нэгэл янзаар бэшүүлдэг тогтуурижаһан хэбүүдые, бии болошоһон стандартнуудые газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэһээ эрид шууд зайлуулха хэрэгтэй. Газетэнүүд хоёр колхозой хүдэлмэриие сасуулан харуулжа эхилээ. Энэ һайн метод мүн. Гэбэшье, материалнуудые олон янзын болгохо хэрэгтэй, газетэнүүд болон журналнуудта толилогдодог материалнуудай удха ба формо тухай һайса бодомжолхо шухала.

Баримтануудай зүб байлга, харуулагдажа байһан үзэгдэлнүүд болон событинуудай үнэн байлга, хэлэнэй хурса ба тодо һонор байлга, материалнуудые олон янзын формоор толилолго хадаа газетэнүүдэй хүдэлмэриин амжалтатай байхын тулада ехэ удхашанартай гэжэ хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд хододоо һанаха ёһотой.

Нүхэр Хрущев өөрынгөө үгэ дотор хэдэ хэдэн газетэнүүдтэ, тусхайлбал, «Курская правда», «Рабочий путь» (Смоленск), «Брянский рабочий», «Сельское хозяйство», «Литературная газета» газетэнүүдтэхи ехэхэн дутагдалнууд болон алдуунуудые зааһан байна.

Хүдөө ажахын журналнуудта ехэ дутагдалнууд бии, тэдэнэй олон редакторнууд болон редакционно коллегинүүд тэдэнэртэ даалгагдаһан хэрэг тухайда ёһотой анхарал оролдолго гарганагүй. Хүдөө ажахын министерство хэблэлэй үүргые тооногүй, өөрынгөө журналнуудай редакцинуудай хүдэлмэриие үдэр бүри залан удариданагүй.

Манайда хэблэл шэнги тиимэ ехэ хүсэтэй, тиимэ ехэ ашагтай зэбсэг байхагүй гэжэ нүхэр Хрущев хэлэнэ. Хэблэл хадаа манай партиин эгээ холо буудадаг идейнэ зэбсэг мүн. Хэрбээ бидэнэр газетэнүүд болон журналнуудта материалнуудые һайнаар шэлэн олодог байгаа һаа, олон мянган километртэ байһан сагаалсые тудажа, манай уужам ехэ ороной бүхы заха хизаарнуудтахи дутагдалнуудые элирүүлжэ байха байнабди. Тиимэһээ хэблэлые хэн тооногүйб, тэрэ хадаа манай хүсые һуларуулна гээшэ.

Хүдөө ажахы тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхэ тухай гүнзэгыгөөр, удха түгэлдэрөөр, хэрэг ажалые мэдэжэ бэшэхэ хэрэгтэй.

Промышленностиие саашадань хүгжөөлгэ тушаа, тусхайлбал, үргэн хэрэглэлэй товарнуудай үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхэ тушаа парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ хэблэлэй зорилгонууд тухай нүхэр Хрущев саашань хэлээ. Үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхын ба темпыень түргэдхэхын тулада манай фабриканууд болон заводуудай туйлай ехэ резервнүүдтэйе тодорхой тоо баримтануудаар нүхэр Хрущев харуулаа. Үйлэдбэриин талмайнуудые үргэдхэнгүйгөөр, үйлэдбэриин технологиие һайжаруулан, түхеэрэлгые бүри ехэ ашагтайгаар ашаглан, промышленна продукциин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада шэнэ арга боломжонуудые бэдэрэн олохо зорилго табигдана. Тиихэ зуура, түрүүшүүлэй дүй дүршэлдэ, тэдээнэй ажалай прогрессивнэ арга методүүдтэ хододоо түшэглэхэ, түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, продукциин шанарые бүхы хэмжээгээр һайжаруулха, үргэн ниитын творческо үүсхэлые үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй. Мүн энэ талаар хэблэл болбол партийна организацинуудта сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлжэ шадаха байна, үзүүлхэшье ёһотой.

Хэблэлдэхи шүүмжэлэл хадаа эгээ ашаг ехэтэй шүүмжэлэл мүн. Советскэ хүнүүдэй материально-ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдтэ албан хойрогоор хандадаг, муу шанартай продукци гаргадаг хүдэлмэрилэгшэдые газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ шангаар сохихо хэрэгтэй. Гэр байра барилгын ябасые, квартирануудые хубаалгые, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые, худалдаа наймаа эмхидхэлгые хэблэлдэ харуулан, ажалшадай ажабайдалай асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, магазинуудта үхибүүдэй валенкануудай болон бусад шухала зүйлнүүдэй байдаггүй ябадалтай эбсэжэ болохогүй. Энэ хадаа буруугаар бодомжолһоной үрэ бэшэ, энэ хадаа даалгагдаһан хэрэгээ мууса бэелүүлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй тэнэглэһэнэй эгээ тодорхой үрэ мүн. Хэблэл хадаа дутагдалнуудые үндэһөөрнь үгы хэхэ, усадхаха, манай бүхы хүдэлмэридэ гарадаг албан хойрог, һалан һальхай ябадалтай тэмсэхэдэнь партийна болон советскэ организацинуудта туһалха ёһотой.

Партийно-политическэ хүдэлмэри хадаа манай ажахын туйлалтануудай эгээн гол шухала эшэ үндэһэн мүн. Юумэнүүдые, хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэхын тулада эдэ юумэнүүдые, эдэ хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилжэ байдаг хүнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Партийна организацинуудай бүхы ажал-ябуулгын, партийна пропагандын, идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе үргэхэ шухала. Партийна организацинуудай бата бэхи, идейнэ нигта жагсаалтай байхань шухала.

Коммунистическэ байгуулалтын агууехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүхы условинууд, бүхы юумэнүүд манайда бии гэжэ нүхэр Хрущев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Манай орон байгаалиин баялигуудаар барагдашагүй ехэ юм. Советскэ арад Коммунистическэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэреэр, Ленинэй хүтэлбэреэр, тэрээнэй нугшэһэнэй һүүлээр Сталинай хүтэлбэреэр социалистическэ байгуулалтын туйлай ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Энэ дүй дүршэлдэ түшэглэн, тэрээниие бодомжотойгоор ашаглан, амжалтануудаа арьбадхаха, коммунистическэ общество байгуулга тээшэ түргэнөөр дабшаха гээшэ манай уялга мүн.

(ТАСС).

Улан-Удын «Механлит» заводой коллектив байгша оной 10 һарынгаа даалгабариие 103 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 7 трактор, 1 автомашина заһабарилаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец А. Перемякин «КТ—12» маркын трактор заһабарилжа байна.

А. Мантаевай фото.

Ажалайнгаа амжалтаар угтабаб

Манай социалистическэ Эхэ ороной ажалшад зол жаргалтайгаар ажаһуужа, коммунизм байгуулгын зорилгые бэелүүлжэ байна. Советскэ хүн бүхэн, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд адли тэгшэ эрхэтэй.

Капиталистическэ оронуудай ажалшадай ямар ажабайдалтай байдагые би газетэнүүд дээрэһээ һайн мэдэнэб. Тэндэ үгытэйшүүл, бага яһатан мүлжэгдэжэ, доромжологдожо ябадаг. Гансахан баяшуул—империалистнууд хуули засагые гартаа барижа, хүдэлмэришэд ба таряашадые мүлжэн дарлана, олзо олохын хойноһоо шунахайран, дайн сэрэгтэ бэлдэнэ.

Социализмын илаһан манай ороной ажалшад өөһэдөө гүрэн гүрынгөө эзэд гээшэ. Бидэнэр капиталистнуудта бэшэ, харин өөһэдтөө, өөһэдынгөө ажабайдалые улам баян ба культурна болгохын түлөө хүдэлмэрилнэбди. Тиимэһээ сүлөөтэй ажалай эршэ ба бүтээсэ ехэ байдаг.

Би Улан-Удын сэмбын фабрикын аппаратна цехтэ хүдэлмэрилхэ зуураа, жэлэйнгээ даалгабарита түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Советскэ Конституциин бүгэдэ арадай һайндэрые угтабаб.

Халаан соо 176 килограмм ноохо ээрэлгын цехтэ бэлэдхэжэ үгэхэ нормотой аад, 220 килограмм бэлэдхэнэб. Парти, правительство үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ, шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Тиимэһээ би үйлэдбэрилэн гаргаһан продукцияа бүхыдэнь нэгэдэхи сортдо хүргөөб. Инаг Эхэ оронойнгоо ашатуһада саашадаашье эршэмтэйгээр ажаллахаб.

Д. Буртигарова,
сэмбын фабрикын аппаратчица.

Эрхээ гүйсэд эдлэнэб

Мүнөөдэр манай ороной ажалшад Советскэ Конституциин Үдэрые тэмдэглэжэ байна. Манай сүлөөтэ ороной Конституци ажал хэхэ, амарха, эрдэмдэ һураха, үтэлхэдөө материальна тэдхэмжэ абаха эрхые советскэ эхэнэрнүүдтэ эрэшүүлтэй нэгэн адляар олгоо.

Манай орон дотор хүнэй һанал хүсэлөө бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжо бии. Би 1936 ондо гүрэнэй банкда бухгалтерай туһалагшаар ороод, удаань бухгалтераар ажаллаһан байнаб. Тиин манай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд минии ажалые һайнаар сэгнэжэ, бюджетнэ таһагай ахалагша бухгалтер болгоһон байгаа. Энэ ажалда 13 жэл хүдэлмэрилөөд, бэеынгээ үбшэлһэн дээрэһээ саашадаа хүдэлмэрилжэ шадаха аргагүй болоһон байнаб. Мүнөө би 2-дохи группын инвалид гэжэ тоологдоноб. Теэд советскэ Конституциин ёһоор гүрэнэй пенси абаха эрхэтэй байһандаа омогорхоноб.

Мүнөө 1953 оной августын 15-һаа пенсидэ гараад, һарын 422 түхэриг абанаб. Энэ мүнгыемни саг соонь гэртэмни асаржа үгэдэг. Абаһан пенсиин ашаар материальна ямаршье дутамаггүй, һайн ажаһуунаб. Түрэл парти, правительствынгаа иимэ ехэ анхарал оролдолго гаргажа, эсэгэ ёһоной тэдхэмжэ үзүүлжэ байһандань тон ехэ баяртайб.

С. Найданова, II-дохи группын инвалид.

Николай ДАМДИНОВ

НАРҺАН

1

Зуун жэлэй тэндэ, тухайлнам, нэгэтэ үдэшэлэн,
Зог татаһан моринһоо хиидэжэ унан алдаад,
Эрхи углаһан гараараа һарабшалан,
Энээхэн нарһа харажархёо хүн урдаа.

Мориной будэрэлгы муу тээшэнь зүгнэжэ,
Мүнөөхи бурят ухаандаа шэбшээ иигэжэ:
«Газарынь хэрзэгы. Сабдагууд уурлажа магад:..»
Ганзагалаатай һабаяа ходолбо түргэн

Арбан тээшэнь архиин дээжэ сэсэргээд,
(Амаа забһартань норгодоо бэд даа тэрэ хүн!)
Торгон сасагаар модоной һалаае шэмэжэрхёод,
Тооһо бурьюулан саашаа хүйхэр табижархёо.

Гандаһан талын гантаһан нюрган дээрэ
Гансаараа харлажа бодоошо энэ нарһан
«Эзэтэй» гэгдэбэ, зэмэгүй аад лэ өөрөө...
Элдэб сасагаар эреэлэн һархиигаа барһан.

2

Шиигээр дутамаг хүрьһэн доро гүнзэгыгөөр
Шурганаш. нарһан, олон асата үндэһөөрөө.
Ямаршье шуурганда даагдаха үгы шэнги аад,
Яана-хээнэбши, зуунжэлэй модон, гунхаад?

Улам үсөөрнэ шамда һүгэдэн ерэдэг хүнүүд:
Үбгэд-ехэнхинь, шамдаал адли үтэлһэнүүд.
Залуушуул шамайе тооногүй хэбэртэй:
«Залхуурхагүй һаа, ёдойжо байг» гэнэлтэй.

Үнгэрдэг һэмби багадаа бишье хажуугаарнь:
Үльгэр гү, үнэн гү гэжэ һанаһаар маргажа.
Һерхойно нарһан зүнтэглэһэн турлаагдляар,
Һалхинай аминһаа сасагууд-үдэеэ унагаажа.

Доронь хэнгэрэг, дайнай хуяг мэтээр,
Долоон бороодо. һалхи, наранда жэбэрнэ.
...Таламнай һэргээ—сээжэдэнь сохилно мотор.
Трактор һонирхон, зонууд олоороо һубарина.

3

Сагууд ниидэбэ. Эзэн-гарнуудай хүсөөр лэ
Сарюун ороoһото нюруугаа Хүнтэй һэхэбэ...
Хоёр жэл соо Москвада һуража ерэнхэй,
Харижа ябаа һэм. Телефоноор аймаг дээрэһээ

Гэртэхиндээ мэндээ урид хэлэнхэйб.
Гэнэдээб!—дуулгангүй орохо аад, халаг... Ойроһоо
Бүришье удаан лэ гэртээ хүрэхэ гээшэ!
Баргажан голнай. Саада эрьедэнь—тала.

Манай колхозой тарилгын газар тээшэ
Машина дүүлинэ. Эндэ хуу намда танил.
Энэ добуун дээр... Байзыш, алим бэ? Хараашалнам —
«Эзэтэй» нарһамнай байбагүй... Харгы саашална.

Нажарай наран дор һаяын бороогой һүүлээр
Намжар дулаанаар хүбхэлзэн байна газар.
Ногоон шэниисын долгин долгиёо түрүүлээд,
Нахилзан урдана захагүй торгон хизаар.

МОСКВА, сентябрь.

ИЛАҺАН СОЦИАЛИЗМЫН КОНСТИТУЦИ

СССР-эй Конституциин үдэр хадаа советскэ арадай, арадай демократиин оронуудай ажалшадай, бухы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй найндэр мүн. 1936 оной декабриин 5-да Соведүүдэй VIII онсо съездээр баталагдаһан СССР-эй шэнэ Конституци болбол Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр советскэ арадай туйлаһан социализмын түүхэтэ илалтануудые хуулита ёһоор бэхижүүлээ. Конституци болбол социалистическэ общество байгуулгые түсэхэлгын ба коммунизмда шэлжэн ороолгын шатада СССР-эй ороһон бухэдэлхэйн-түүхэтэ баримтые харуулһан байна.

СССР-эй Конституци дотор социализмын принципүүдтэ, СССР-эй общественнэ болон гүрэнэй байгуулалтада, социалистическэ обществын экономическа базиста болон ангиин структурада, дэлгэрэнгы, эсэстээ хүрэтэр шууд сэхэ социалистическэ демократизмда гүнзэгы научна шэнжэлэл хэгдэнхэй. Энэ түүхэтэ документын онсо удхашанар юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа Соведүүдэй ороной эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые, арадай материальна ажана байдалай ба культурын таһалгаряагүй ургалтые бодотоор хангажа байдаг юумые — СССР-эй арадуудай туйлаһан туйлалтануудые тодорхойлон харуулна.

Манай орон дотор капитализмын усадхагдаһан, социалистическэ байгуулалтын илаһан баримта СССР-эй Конституциин үндэһэ һуурinь болонхой. Помещигүүд болон капиталистнуудай засагые унагааһанай, пролетариадай диктатурые байгуулһанай эсэстэ бии болоһон, бэхижэһэн, хүдэлмэришэд болон таряашадай советскэ гүрэн болбол социалистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь сүлөөтэ арадай хүсэтэ зэбсэг боложо үгөө. Советскэ засаг болбол ажахын капиталистическэ системые усадхаа, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хубиин өмсэдэ байхыень болюулаа, хүнэй хүниие мүлжэдэг ябадалые усадхаа. Советскэ орондо ажахын социалистическэ системэ бэхижээ, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд социалистическэ зөөри болгогдоо. Энэ хадаа шэнэ общественнэ байгуулалтын экономическа хэлбэришэгүй үндэһэ һуури болоһон байна.

Экономикын талаар болоһон хубилалтануудтай зохилдон советскэ обществын ангиин структура үндэһөөрөө хубилаа. Манай орон дотор мүлжэгшэ ангинууд бүримүһэн усадхагдаа. Манайда хүдэлмэришэн анги ба таряашадай анги үлөө, интеллигенци үлөө, тэдэнэр коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хамһынгаа интересүүдээр нигта барисаатай болонхой.

Хёмороолто ангинуудай үгы байһан газарта нэгэ ангиин нүгөөдэеэ дараха, мүлжэхэ ябадал байжа шадахагүй, тиимэ болохолоороо, национальна зүрилдөөнүүд, национальна дарлалта байжа шадахагүй болоно. «Коммунистическэ партиин манифест» гэжэ научна коммунизмын программна документ дотор Маркс ба Энгельс иигэжэ бэшээ һэн:

«Нэгэ хүнэй нүгөөдэеэ мүлжэхэ ябадал али зэргэ үгы хэгдэнэб, мүн тиимэл зэргээр нэгэ нацын нүгөөдэеэ мүлжэхэ ябадалшье үгы хэгдэхэ байна.

Нацанууд доторхи ангинуудай хёмороонтой хамта, мүн нацануудай бэе бэедээ харша хандалгануудшье үгы болохо ёһотой».

Научна социализмын үндэһэ һуури табигшадай энэ гениальна уридшалан харалгань манай орон дотор бодото байдал дээрэ бэелээ. Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз болбол сүлөөтэ, тэгшэ эрхэтэ нацануудай үзэгдөөгүй хани барисаанай ба харилсан туһаллалгын жэшээ мүн. Агууехэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжаар манай Эхэ ороной бүхы арадууд өөһэдтөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даһан байдал туйлаһан, экономикын орьёлмо дэбжэлтэ, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурын үзэгдөөгүй һалбаһан мандалга туйлаһан байна.

Капиталистическэ общество дотор ангиин ба национальна эблэршэгүй зүрилдөөнүүдэй боложо байхада, ангиин ба национальна зүрилдөөнүүдһээ сүлөөрһэн советскэ обществын хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци, СССР-эй бухы арадууд ханинарай ёһоор харилсан ажаллажа байна. Манай орон дотор социализмын илаһанай эсэстэ советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан, советскэ патриотизм мэтэ хүгжэлтын асари ехэ хүсэнүүд дэлгэрэн мандаа.

Социалистическэ шууд сэхэ демократизм хадаа советскэ обществын социальна удхаһаа дулдыдан бии болоо. Социализмын үедэ арад болбол нэгэшье капиталистическэ орондо хэзээшье байгаагүй тэды ехэ эрхэтэй ба сүлөөтэй байдаг. Советскэ социалистическэ гүрэн бухы гражданинуудта агууехэ эрхэнүүдые ба сүлөө: ажал хэхэ, амарха, эрдэмдэ һураха, үбгэрхэдөө материальна тэдхэмжэ абаха эрхые; үгын ба хэблэлэй, суглаануудай ба митингнүүдэй, үйлсын жагсаалай ба демонстрацинуудай сүлөө хууляар лаблан хангана; хүнэй бэеэ хүртэшэгүйе найдамтайгаар хамгаална. Советскэ орон дотор һунгуули нюуса голосованиин ёһоор, үнэхөөрөө бүгэдэнийтын, сэхэ ба тэгшэ һунгуулиин эрхын үндэһөөр хэгдэдэг.

Советскэ демократи болбол ёһотой арадай, эсэстээ хүрэтэр дэлгэрэнгы социалистическэ демократиин жэшээ мүн. Тэрэ хадаа буржуазна нюур сахилгын демократиһаа үндэһөөрөө илгаатай. Капиталай оронуудта демократиин баяшуулда, мүлжэгшэдтэ зорюулагдаһан байхада, харин СССР-тэ демократи ажалшадта, бухы арадта зорюулагданхай. Советскэ демократизм болбол оронииe хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай эдэбхитэйгээр, шиидхэхы үүргэ эзэлэн хабаадаха ябадал хангана. Иимэ ушар буржуазна гүрэндэ байхагүй, байжашье шадахагүй. Советскэ байгуулалтын условинуудта олон миллион ажалшад гүрэнэй засагай органуудые һунгалгада хабаадахаһаа гадна, гүрэниие үдэр бүри хүтэлбэрилгэдэ, ороной политическэ, ажахын ба культурна бухы ажабайдалда хабаадана.

Капитализм болбол хүн зоной тон олонхиие хүн ёһоор ажабайха условинуудһаань хаһажа, олон миллион ажалшадые эрхэгүй боголнуул болгоо. Ажалшадай физическэ ба духовно ажабайдал капиталистнууд-богоолшологшодһоо дулдыдана. Ашаг олзын түлөө галзуураад оролго буржуазна обществые мухардалгада хүргөө. Капиталай оронуудта хүдэлмэригүйшүүлэй тоо мүнөө үедэ олон арбаад миллион болонхой: США-да огто ажалгүй ба зарим тэды ажалтай 13 миллион, Англида —1,2 миллион, Баруун Германида —5 миллион, Италида —4,5 миллион, Японидо—10 миллион, Францида 3-һаа үлүү миллион, Индидэ 50 миллион хүнүүд тоологдоно. Гэбэшье, хүдэлмэритэй хүнүүдшье найдаха найдабаригүй юм. Хэзээ хэзээгүй үйлсэдэ хаюулхаһаа айлга хадаа тэдээниие ехээр зобооно, оюун мэдэрэлыень гутаана. Капитализм олон миллион ажалшадые бүдүүлиг байдалда оруулаа. Туйлай олон хүн зон үхибүүдээ һургаха аргагүйдэнэ. США-да үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүл олон миллионоороо тоологдоно. Һургуулинуудай нилээд ехэ хубинь һандаржа, хэрэггүй болоод, үхибүүд хооһон складууд, гаражууд болон подвалнууд соо һурана. Американска правительство арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ национальна бюджэдэй хахад процентые һомолно — тэрэнь сэрэгэй гаргашануудһаа 150 дахин бага юм. Колониальна оронуудта хүн зоной диилэнхи олонхинь үзэг бэшэг мэдэдэггүй.

Капитализмын үедэ интеллигенциин байдал тон хүндэ байдаг. Оюун бодолой ажалтай хүнүүдэй хүдэлмэригүйдэжэ, ехээр ядарһан тухай мэдээсэлнүүд буржуазна хэблэлдэ тон олоороо толилогдоно. Баруун Германида дээдэ эрдэмтэй 50 мянга гаран хүн хүдэлмэригүй юм. Интеллигенциин дүшэн хубинь мэргэжэлдээ тааруугүй ажал хэхэ баатай болоно. Табан мянган залуу врачууд трамвайнуудай ба автобусуудай кондукторнуудаар, официанткануудаар, һүниин сторожнуудаар хүдэлмэрилнэ. Австрида һүүлэй жэлнүүдэй туршада вузуудые дүүргэһэн багшанар бүхыдөө шахуу хүдэлмэригүй үлөө. Врачын, багшын мэргэжэл буржуазида тоогдоногүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ашаг олзо оруулхада туһалхагүй байна. Сэрэгэй үйлэдбэриин талаар мэргэжэлтэд тухай хэлэхэ болоо һаа, тад ондоо байна. — Американска конгрессмен Рунейгэй мэдүүлһэнэй ёһоор тиимэ мэргэжэлтэдэй «нэгэнэйнь түлөө 10 мянга хүрэтэр доллар үгтэнэ».

Капиталистическэ гүрэнүүдэй конституцинууд дотор соносхогдоһон демократическа эрхэ сүлөө бодото дээрээ хүдэлмэришэндэ ганса «сүлөө» — өөрыгөө богоол болгон худалдаха сүлөө олгоно. Үсөөхэн бүлэг хубалзануудай гарта хамаг бухы баялигтай оронхой байһан, хүн зоной арбанай юһэн хубиинь тиимэ баялигһаа хаһагданхай байһан, хүн зоной хахадһаа олонхиин үлэсхэлэндэ дарагдажа байһан тиимэ обшество дотор ямар сүлөө, ямар тэгшэ эрхэ байлтайб.

Урдань, капитализмын түрүүшын шатада демократическа эрхэ сүлөө хадаа буржуазин тугынь байжа, тэрээниие арадай дунда суутай болгоһон байгаа. Буржуази энэ туг доро гүрэнэй засагые гартаа абаһан байна. Мүнөө тэрэ буржуази шиидхэгдэшэгүй империалистическэ зүрилдөөнүүдэй үмэнэ аргаа барагдаад, бухы дэлхэй дээрэ сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй туйлай түргэн ургалтаһаа сошордон айгаад, тэрэ эрхэ сүлөөе дэбһэжэ хаяа. Буржуазно-демократическа эрхэ сүлөөгэй туг хойшолонгүй хаягдаа. Конституционно эрхэнүүд арадай хараһаар байтар хаягдана, һунгуулиин хуулинууд һэшхэлтүйгөөр «дахинаа харагдана», үгэ хэлэхэ сүлөө хэрзэгыгээр дарагдана. Полицейскэ аашa, хүсэрхэл, сүүдээр хэһээлгэ, буудан алалга, фашистска террор, национальна урбалга —эдэ бүгэдэ аргануудые засаг баригша ангинууд хэрэглэн, өөһэдынгөө ээрхэлгые аршалан хамгаалха гэжэ һэдэнэ.

Олон зуун жэлэй турша дотор ажалшадай оюуч мэдэрэлые мүлжэгшэдэй манаруулжа байһан худал хуурмагай хорото маные социализмын илалта үгы болгон тараагаа. Социализм болбол ажалша хүниие духовноор шэнэдхээ, олон миллион хүн зониие творческо эдэбхитэй ажалда хандуулаа. Социалистическэ идеологи олон миллион советскэ хүнүүдэй ухаан бодолые эзэлэн, асари ехэ материальна хүсэн болоо. Энэ талаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин аша габьяань сэгнэшэгүй ехэ юм. Марксистско-ленинскэ парти, арад хадаа түүхые байгуулагша, түүхэтэ процессэй шиидхэхы хүсэниинь мүн гэһэн үзэл баримталдаг. Табин жэлэй турша дотор парти болбол арадта үнэн сэхээр алба хэжэ, шэнэ, коммунистическэ байдал байгуулгада асари ехэ амжалтануудые туйлаа. Арадай үнэн сэхэ, шалгагдамал, сэсэн мэргэн ханинь болоһон —Коммунистическэ парти хадаа социалистическэ обществын үргэн ниитэдэ мэдэрэгдэһэн ударидагша, хүтэлбэрилэгшэ хүсэн мүн. Энэ түүхэтэ баримта СССР-эй Конституци дотор хуулита ёһоор бэхижүүлэгдээ.

Социализмын илалта арадай хүсые тон ехээр арьбадхаа. Ажахын социалистическэ системэһээ, үйлэдбэриин зэбсэгүүдые социалистическэ зөөри болгоһон ябадалһаа үндэһэлһэн үйлэдбэриин шэнэ харилсаанууд хадаа ороной үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ хизааргүй ехэ зам нээжэ үгөө.

Социалистическэ экономико капитализмын өөрынгөө эгээ эрхим һайн саг үедэ туйлажа шадаагүй тиимэ хурдан темпээр урагшаа дабшаа. Тиимэшье удаан бэшэ болзор соо —һүүлэй 28 жэл соо —СССР-тэ промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалга 29 дахин, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргалга — 55 тухай дахин ургаһан байна. Социалистическэ экономикын бухы һалбаринуудай хүсэтэйгөөр дэбжэлгын үндэһэ һуури дээрэ СССР-эй ажалшадай ажана байдал жэлһээ жэлдэ һайжарна. СССР-эй национальна доход 1940 ондо Россин 1913 оной национальна доходһоо зургаа дахин үлүү гараһан, тиихэдэ 1952 ондо национальна доход 1940 оной хэмжээһээ хоёрһоо үлүү дахин үлүү гараһан байна. Тэрэ хадаа бухы советскэ обществын хэрэглэмжэнүүдые хангалгада барандаа зорюулагдана. Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бодото салин, таряашадай бодото олзо доходууд хэлбэришэгүйгөөр дээшэлнэ. Эдеэ хоолой ба промышленна эд товарнуудай сэнгүүд хододоо химдаруулагдана, бухы хүн зоной худалдан абаха шадабари ургана. Ажаһуудалай гэр байранууд, һургуулинууд, больницанууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, магазинууд болон столовонуудые барилга туйлай ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэнэ. Социальна страхованида ба социальна хангалгада мүнгэ һомололго дээшэлнэ.

Социализмын экономическа гол хуули ёһонтой зохилдуулан Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство СССР-эй хүдөө ажахые саашань хүгжөөхэ тушаа, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абана.

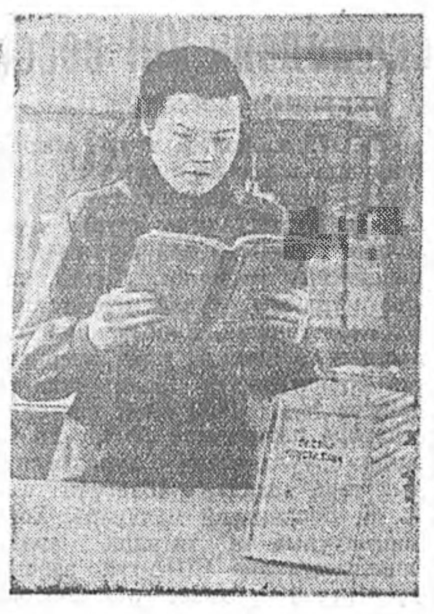
СССР-эй Конституци болбол коммунизмын илалта түгэс байгуулгада советскэ хүнүүдые эмхидхэгшэ, элсүүлэгшэ, зоригжуулагша туйлай ехэ хүсэн мүн. Тэрэ хадаа капиталистическэ мүлжэлгэһөө, гадаадын дарлагшадай богоолшолгоһоо сүлөөрөөд, хүгжэжэ байгаа советскэ арадай хэды шэнээн ехэ юумэ хэжэ шадаха байһые элитээр харуулаа.

Арадай демократиин оронуудай ажалшадта СССР-эй Конституци үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. Тэдэнэр советскэ арадай ахадүүгэй, үнэн сэхэ туһаламжада түшэглэн, социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна.

Капиталай дарлалта доро зобожо байгаа арадуудта мүлжэлгэһөө, хүдэлмэригүйдэлгэһөө, үгырэлһөө сүлөөрхэ замые, хүн түрэлтэнэй экономическа ба духовно үзэгдөөгүй дэбжэлтэ туйлаха замые СССР-эй Конституци заажа үгэнэ.

Социализм дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ зайлашагүй шууд сэхээр өөртөө харгы зам гаргажа байна. Арбаад ба зуугаад миллион пролетаринарай революционно тэмсэлэй дайшалхы туг дээрэ социализм бэшэгдэнхэй. Демократическа лагериин оронуудта ажаһуудаг 800 миллион хүн өөһэдынгөө хуби заяае социализмтай хэтэ мүнхэдөө холбоо. Эб найрамдалай түлөө, демократическа эрхэ сүлөөтэй түлөө, социализмын түлөө тэмсэлдэ бухы дэлхэйн ажалшадые советскэ арадай геройческа ажал, манай орон дотор коммунистическэ байгуулалтын амжалтанууд зоригжуулна.

Д. Делов.

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл «СССР-эй Конституци» гэжэ ном 2000 хэһэг тиражтайгаар шэнээр хэблэхэнь. Энэ ном хадаа дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагшадай үзэхэ учебник юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй гүрэнэй типографиин ном хабтаһалдаг цехын техник-технолог комсомолка Лидия Спорик «СССР-эй Конституци» гэжэ номой сигнальна экземплярнуудые шалгажа байна.

А. Мантаевай фото.

Жаргалта эхын омогорхол

Екатерина Яковлевна 12 үхибүүтэй юм. Тэдэнэй найманиинь хүбүүд. Ехэ хүбүүн Иваниинь Гашейн МТС-тэ хүдэлмэрилнэ. Удаадахи хүбүүн—Михаил Советскэ Армиин зэргэдэ алба хэнэ. Дмитрий Николай хоёр ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта һуралсана.

Олон үхибүүдэй эхэ Соловьевагай дүрбэн бага хүбүүд Иннокентий, Василий, Яков, Анатолий гэгшэд Барай долоон жэлэй һургуулиин һурагшад юм. Любовь, Татьяна, Елена, Валентина гэжэ басагадынь мүн лэ һуража байна.

Социализмын илаһан манай орондо үхибүүдтэ, эхэнэрнүүдтэ угаа ехэ анхарал хандуулагдана. Олон үхибүүдэй эхэ нүхэр Соловьевада «Эхэ-герой» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоо.

СССР-эй Конституци олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ материальна туһаламжа үзүүлхэ гэжэ хараална.

Советскэ гүрэн олон үхибүүдэй эхэ Е. Я. Соловьевада 1936 онһоо хойшо 40 мянга гаран түхэригэй тэдхэмжэ үгэһэн байна. Ерэхэ жэлэй февраль һараһаа эхилэн Екатерина Яковлевна һара бүхэндэ 425 түхэриг абаха болоо.

Н. Унгинский.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

Түрэл нютагтамни

Жэл бүхэндэ
түрэл нютагаа ошожо
Жэгтэй түргөөр
хубилан байхыень харадагби.
Бурядай ёһоор
ураг эльгэндээ орожо,
Бууза, арза,
һайхан сайень баридагби.
Гэрнүүд тэндэ
олон болоно жэл бүри —
Шэнэ булэдэ
шэнэ байшан баригдадаг.
Айлшалха гээшэ
нилээд ехэ хүдэлмэри —
Айлаар ябангүй
бусаһайб гэжэ һанагдадаг.
Тиигэжэ болохогүй.
Үбгэд, хүгшэдөө хүндэлэнгүй,
Түрэеэ хэһэн
залуушуулаа амаршалангүй
Яажа болохоб.
Үетэндөө хүрэхэ —
тон шухала:
Яаралтайшье һаа,
һониноо зугаалха саг оло —
Сэнгүү гоёл
эльгэ хатан энеэлдэхэдэ,
Сэжэээ сэлин,
һанал бодолоо нээлсэхэдэ.
Бодол һанал!
Багаһаа хойшо һанаһамнай
Бэелэн байнал,
бүри саашаа бэелэг лэ.
Хүсэл һанал —
хүрэнгын сэбэр фондомнай —
Ажабайдалай хүрьһэн дээр
арюун жэмэс үгэдэг лэ.
Нютагайм агаар
бэе махабадым һайжаруулна.
Танил газараараа
таашаан хүнгөөр гэшхэлнэб.
Нүхэдэйм хэрэгүүд
сэдьхэл зүрхым зоригжуулна.
Үетэнэй урда
үритэй байһанаа мэдэрнэб.
Үдын голоор
обор тоборхон буусаханууд,
Үһэдэ сохюулан,
уйдан буурана бэшэ —
Хамтараһан колхоз,
жагсанги модон гэрнүүд.
Харахадам зохид—
үйлсэнь сэбэр, тэгшэ.
Харшынай дэнтэй
һуудаг һэмди анхандаа.
Харин мүнөө
электрын гэрэл мандаа
Үбгэднай хөөрэдэг:
«хүдэлмэри гээшэ мүнөөмнай
Улаан гарай бэшэ —
ухаанай хүсэн болоол байн».
Бурханай байһан
баруун хойто углуууда
Этажеркэ,
радио,
эрдэм гэгээрэл дэлгэнэ.
Үни сагта
Бестужевай уншадаг шүлэгүүды
Үндэһэн хэлэн дээрэ
сээжэлдэнэ пионернүүд.
Хүн зомнай гайхамшаг,
хүша шэнги хүдэрнүүд.
Аяг зангынь
аршаан булагтал сэбэр юм.
Ажал хэхэдээ
хүндэ гэдэггүй бэрхэнүүд.
Эрид сэхэ,
эбтэй зөөлэр нүхэд юм.
Олон зониинь
дэбтэр бэшэмээр түүхэтэй.
Орден зүүһэн,
Москва ошоһон хүнүүдтэй.
Хүхин гэхэдэ
наартай юм даа нютагаархим.
Холын хүнүүд,
харахаа ерыт зугаахин.
Клубайнгаа палаахын
хүнхинэсэ хатардаг.
Эрхынгэ мэргые
элирүүлэн харбадаг.
Хүлэгэй хурдые
урилдуулан туршадаг.
Хүбүүдэй бүхые
барилдуулан баралдаг.
Гэбэш, нютагаархим —
поэт сэхыень хэлэдэг юм —
Гэмтэйл даа нэгэ заа:
хуушанай хог хаягүй
Хоёр нэгэнтэй
үшөөл һулаар тэмсэдэг юм:
Хамтын ёһоор
хүмүүжүүлхын
хэмжээ абаадүй.
Архи гэхэдэ
амаа татахаа болинхой.
Ажал гэхэдэ
һанал табихаа мартанхай.
Хооһон үгөөр
хүнэй шэхэ эльбээшэд —
Хоёр иимэ
үрөөһэн бөөрэ бии гээшэ.
Алдарта нүхэдтөө
этигэнэб үнэн зүрхэнһөө:
Арадай эмээр
аргалхань тэдэнээ сохом даа.
Тэрэ хоёрынь
магад мүнөө — мүнөө
Толгойгоо тоншон
байжаш болоо юм аалам даа...
Ажаллан,
зугаалан,
ажабайдалаа һайжаруулан,
Айл аймагаархим
золтой иимээр
ажаһуунал.
Правлениин гэр дээрэ
улаан туг далбана.
Тэрэнэй ахань
Кремль дээрэ мандана.

Сүлөөтэ ажалай аша үрэ

Ноябрь һарын наран Бунхан дабаанай саанаһаа һаяхан гаража, Бунхан-Үбэрэй талые гэрэлтүүлбэ. Бунхан-Үбэр — Кяхтын аймагай Ехэ-Нугын сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой захын нютагуудай нэгэниинь юм. Бунхан-Үбэрэй хэршье холо һаань, Советскэ Конституциин наран доро сүлөөтэ ажал эрхилжэ, колхозоо баяжуулжа байһан эндэхи хонишод нютагһаа холуур суурханхай. Түрүү колхознигуудай нэгэн болохо үбгэн хонишон Цырен Тогтохоев эндэ амжалтата ажал эрхилнэ.

Сармай горхониие гаталхада һөөг бургааһаар бүрхөөгдэһэн ба саһанда дарагдаагүй хуа сагаан хагдаар хушагдаһан Бунхан-Үбэр гэжэ газар болобо. Колхозой түрүү отарануудай нэгэн болохо Ц. Тогтохоевой даажа байдаг отара аржын харагдаа һэн. Бидэнэр энэ отарада хүрэжэ, Цырен Тогтохоевтой уулзажа, өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай хэлэжэ үгэхыень гуйбабди.

— Би хонин ажал дээрэ 15 жэл ажаллажа байнаб. Энэ жэлнүүдэй турша соо би колхозойнгоо һүрэг хонидые олошоруулхын ба ашаг үгэлгыень дээшэлүүлхын тула жэл бүри оролдолго гаргажа, муу бэшэ амжалтануудые туйланаб. Энэ жэлнүүдэй туршада колхозойнгоо һүрэг хонидһоо 1350 хурьга абажа, бүтэн һайнаар түлжүүлээб. Ажалдаа амжалта туйлаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Харин, дааһан хүдэлмэреэ һайнаар ябүүлхын тула эгээн түрүүн ажалдаа эзэн ёһоор хандаха хэрэгтэй. Өөрынгөө дүй дүршэл тухай залуушуулда хэлэдэгби. Хони үсхэбэрилгэ ехэ харюусалгатай хэрэг юм. Һүрэг хонидоо зүбөөр эдеэлүүлхэ, саг соонь уһалха, һайн бэлшээри дээрэ адуулха ёһотой. Бэлшээри дээрэ хонинойнгоо хэр зэргээр ногоо эдижэ ябаһые ажаглаха шухала. Зунай үедэ хонидоо хүсэ шадал һайнтай болгохын тула ехэ анхарал хандуулдагби. Үглөөгүүр эртэ хонидоо гаргаад, үдэрэй шанга халуунда хоёр час тиирүүлээд, үдэшын боро хараан болотор бэлшээридэ байлгадагби. Зунай шанга наранһаа хонидоо халхалан тиирүүлхын тула тусгаар халхабша баридагби. Үдэшэ үглөөгүүр боргооһо, мухар бошхонуудые намнахын тула аргалаар унай табидагби.

Зунайшье, үбэлэйшье сагта хонидоо Сармай горхонһоо уһалдагби. Хонидые үбэлэй сагта уһалһанай хэрэггүй гэжэ зарим хонишод хэлсэдэг, энээниие би буруушаадагби. Юундэб гэхэдэ, 500—600 һүрэг хонидой дунда хүр саһые мэрэжэ уһалха шадалгүй, муу шүдэтэй хонид ушардаг. Тиимэһээ үбэлэй сагта би 30 сантиметр үргэнтэй, 15 метр утатай тусгаар соолго хэдэгби. Энэ үедэ соолгые сэбэр байлгаха ёһотой. Мүнөө үедэ би өөрынгөө дүй дүршэлые зоотехническэ эрдэмээр батадхахын тула хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэжэ, нилээд ехэ һургаал абадагби. Би мүнөө гурбан жэлэй зоотехническэ курсада ажалһаа таһалгаряагүй хабааданаб, — гэжэ үбгэн хонишон хөөрэнэ.

Нүхэр Тогтохоев өөрынгөө һамгантай сугтаа энэ отарада ажаллана. Отарадань 220 толгой хонин тоологдодог. Тус отара колхоз соогоо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүшын һуури эзэлжэ, һаяхан правлени ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг абаа. Нүхэр Тогтохоевой отара хони үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые ноябрь һарада 130 процент дүүргэээ. Энэ жэлдэ Тогтохоев һамгатайгаа хамта 200 эхэ хониһоо 223 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээ, дунда зэргээр нарибгар ноохотой хонин бүриһөө 3,8 килограмм, шэрүүбтэр ноохотой хонин бүриһөө 2,3 килограмм нооһо хайшалаа. Тиигэжэ нүхэр Тогтохоев аймагай выставкэдэ хабаадажа, диплом абаһан байна. Гадна, Цырен үбгэн һамгантайгаа хамта 10 һарын туршада 1600 ажалта үдэр оложо, колхозһоо авансаар 12 центнер 80 килограмм орооһо ба ажалай нэмэлтэ түлэбэридэ 15 хони абаһан байха юм.

Мүнөө үбгэн хонишон Тогтохоев Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай патриотическа үүсхэлые ба Читын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай танилсажа, халуунаар дэмжээд, бүхэреспубликанска социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон байна. «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленум хони үсхэбэрилгэдэ байгаа дутуу дутануудые сэхэ тэмдэглэжэ, саашадаа хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ арга боломжонуудые заажа үгөө. Тиин би мүнөө бүхэреспубликанска мүрысөөндэ оролсоод, бэедээ иимэ уялга абанхайб: ерэхэ 1954 ондо 100 эхэ хониһоо 115 хурьга, 1955 ондо 128 хурьга абахаб, 1954 ондо нарибтар ноохотой хониһоо 4 килограмм, 1955 ондо — 5,5 килограмм нооһо хайшалхаб. Энэ уялгаа дүүргэхын тула мүнөө хонидойнгоо үбэлжэлгые ба түл абалгые эрхимээр үнгэргэхэб. Сүлөөтэ ажалтай хүнүүд иимээр хүдэлэнгүй яахабибди» гэжэ үбгэн хонишон хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө энэ отарада хонидой үбэлжэлгэ эрхимээр үнгэргэгдэжэ байна. Үбһэ, соломо газаамнай зөөгдэжэ асарагдаад, колхозой правлениин табиһан графигай ёһоор гаргашалагдана. Хүсэ шадал багатай нэгэ хэдэн хонид тусгаар эдеэлүүлэгдэнэ. Хурьгадай байха байра эртээнһээ сагаадагдаһан, сонхонуудынь табигдаһан, түлээниинь зөөгдэжэ асарагдаһан байгаа. Нүхэр Тогтохоев хурьгадайнгаа байрада, бага, дунда ба ехэ хурьгадай байха таһалгануудые хэжэ, таһалга бүхэндэнь тусгаар уһанай амһарта ба үбһэнэй кормушкануудые түхеэржэ байна.

Гадна, Цырен үбгэн сабшалан һайжаруулхын тула энэ намартаа 60 гектар газарые модо шулууннаа, 15 гектар газарые галдажа, хагданһаа сэбэрлээ. Мүнөө сабшалан дээрэ 135 шарга наг шэбхэ гаргажа тараагаад байна. Нүхэр Тогтохоев үбэлдөө горхон дээрэ тошон хүргэхэ түсэбтэй юм.

Ехэ-Нугын колхознигууд Тогтохоевые эрхим хонишон гэхэһээ гадна, элдэб ажал хүдэлмэридэ шадабаритай үбгэн гэдэг. Энэнь зүб. Нүхэр Тогтохоев малшадай шарга тэргые саг дарыдань заһадаг, хаана ямар газарта наг шэбхэ гаргахаб, хайшан гээд саһа тогтоохоб гэжэ заажа үгэдэг.

Үбгэн бурят Цырен Тогтохоев түрэл колхозоо, орон нютагаа суурхуулхын түлөө, республикынгаа хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын түлөө иигэжэ оролдоно.

В. Баторов.

И. В. Сталинай зохёолнууд Албанида хэблэгдэбэ

ТИРАНА, декабриин 2. (ТАСС). И. В. Сталинай зохёолнуудай 10-дахи том албан хэлэн дээрэ оршуулагдажа, 20.000 экземпляр тиражтайгаар Тиранада гаргагдаба.

Корейскэ хүдэлмэришэд Советскэ Союзай түрүү дүй дүршэлые хэрэглэнэ

ПХЕНЬЯН, декабриин 3. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд советскэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые хэрэглэжэ байна. Ким Чже Су директортэй завод дээрэ хүдэлмэришэд Колесовой методээр металл зүһэнэ. Үйлэдбэриин түрүү хүдэлмэришэ Чжен Дын Чжин энэ хүдэлөө үүдхэбэ. Тус заводой бүхы цехүүд ба бригадануud Колесовой методые шудална. Шэнэ методээр хүдэлмэрилхэ зуураа, олохон хүдэлмэришэд нормоёо 180 процент дүүргэнэ. Заводой администраци цехүүд ба бригадануудта дүй дүршэл андалдалга эмхидхэнэ.

Корейскэ арадта Советскэ Союзай туһаламжа

ПХЕНЬЯН, декабриин 3. (ТАСС). Советскэ Союзһаа ерэһэн «ЗИС—155» гэжэ эгээн шэнэ автобусуудые ашаглалгада оруулха ябадалда зорюулагдаһан Пхеньянай хүн зоной митинг үсэгэлдэр болоо. Энэ һарын эсэсээр, Пхеньянай үйлсэнүүдтэ 50 тиимэ машина ябаха байна.

Польско деревнидэ

ВАРШАВА, декабриин 3. (ТАСС). Польско таряашадай культурна хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ.

Дайнай урда тээ Польша дотор 17 деревнидэ нэгэ һургуули хүртэдэг байһанаа, мүнөө 4 тосхон бүхэндэ 7 жэлэй һургуули бии болоо. Таряашадай бүхы үхибүүд эхин шатын һуралсалда хабаадуулагдаа. Мүнөө ороной хүдөө нютагуудта 50 мянган һурагшадай һуралсаха шэнэ һургуулинууд баригдажа байна.

Дайнай урда тээ Польшодо хүдөөгэй нэгэшье библиотекэ байгаагүй. Мүнөө область бүхэндэ дунда жэшээгээр хүдөөгэй гурбан библиотекэ хүртэнэ. Буржуазна Польшодо клубууд гэжэ огто байгаагүй. Тиин үнгэрһэн жэлэй эсэстэ тиимэ 11500 библиотекэ тоологдобо. Дайнай урда тээ Польшын хүдөө нютагта кинотеатрнууд байгаагүй. Мүнөө хүдөөгэй стационарна мянга гаран кинотеатр ба 200 гаран нүүдэл кино бии байна.

Газартаряалангай үйлэдбэриин кооперативуудта барилга үргэнөөр хэгдэнэ. 6 жэлэй түсэбэй түрүүшын гурбан жэлдэнь кооперативуудта 6 мянга шахуу ажахын барилга хэгдээ.

Польшодо ород хэлэ шудална

ВАРШАВА, декабриин 3. (ТАСС). Мүнөө Польшодо ород хэлэнэй 7 мянга шахуу курса тоологдоно. Тиихэдээ тэдэнэй хахадынь һая болоһон польско-советскэ хани барисаа бэхижүүлгын һарын үедэ байгуулагдаа.

«Ород хэлэ шудалагшадай коллективүүд һүүлэй үедэ польско-советскэ хани барисаанай обществын олохон клубуудта, Культурын байшангуудта ба заводской улаан булангуудта тэрэшэлэн байгуулагдаа. Эдэ коллективүүдэй гэшүүд ород хэлэн дээрэ хоорондоо хөөрэлдэнэ, советскэ номууд ба кинофильмнүүдые зүбшэн хэлсэнэ, лекци ба элидхэлнүүдые эмхидхэнэ, советскэ радиодамжуулга шагнана.

КНР-тэй худалдаа наймаанай холбоо барисаа тогтооһон ябадалые индонезийскэ хэблэл һайшаана

ГААГА, декабриин 3. (ТАСС). Джакартаһаа абтаһан мэдээсэлые «Де Ваархейд» газетэ толилбо. Индонезиин хэблэл Хитадай Арадай Республикатай худалдаа наймаанай харилсаа һэргээхэ гэһэн Индонезиин правительствын шиидхэбэриие һайшаана гэжэ тус мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

«Кедьюалатан Ракьат» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Энэ шиидхэбэри маниие баясуулна. Индонезийскэ каучук Америкын худалдан абаха дурагүй байһанай шалтагаанаар тохёолдоһон хүндэ байдалда байхадаа, бидэнэр урдада хаалтатай шэнгеэр харагдадаг байһан шэнэ арга боломжын зам олохо хүсэлтэй байһанаа мэдүүлээбди».

Индонези «бүхы дэлхэйн хүн зоной 25 процентын байдаг» рыногтэй болоо гэжэ сурабайска «Суара Машаракат» газетэ ханалтайгаар тэмдэглэнэ.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн VIII сесси

Декабриин 2-ой үдэрэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 3. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэрэй пленарна заседани дээрэ Генеральна Ассамблей сэрэгэй пленэйхидые корейско-хитадай талын «зэрлигээр зобооһон» тухай американска хардалга тушаа үгэ хэлэлгые дүүргэбэ.

Огто байгаагүй «зэрлиг зобоолго» тухай энэ асуудал хадаа мүнөөнэй уласхоорондын түгшүүрилые шангадхахын ба уласхоорондын шухала асуудалнуудые, түрүүшын ээлжээндэ корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгэ хүндэрүүлхын тула айн һүрдэлтэ, зэбүүрхэл ба аюул үүдхэхэ зорилгоор али бүхы юумэ хэдэг этэгээдүүдэй һэшхэлгүй бузар хардалгые гэршэлнэ гэжэ Белорусска ССР-эй делегациин толгойлогшо К. В. Киселев тэмдэглэбэ. Корейскэ асуудал тушаа политическэ конференциин хуби заяагай шиидхэгдэжэ байһан үедэ энэ уршагта асуудал Генеральна Ассамблейдэ баадхагдаһаниинь дэмы бэшэ юм.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн США-гэй түлөөлэгшэ Лодж хадаа американска хардалга тухай асуудалаар зарим делегадуудай, тэрэ тоодо СССР-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэнүүдтэ харюусаха гэжэ найдуулба. Гэбэшье, тэрэ хадаа өөрынгөө үгэ соо А. Я. Вышинскиин дурдаһан баримтанууд ба гэмнэлгэ тушаа нэгэшье үгэ хэлээгүй, бусад делегацинуудай зүгһөө хэһэн шүүмжэлэлдэ харюу үгэлгэһөө тэрэшэлэн зайсаһан байна. Лодж Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын ба Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын нэрээр хардалга хэбэ. Үгынгөө түгэсхэлдэ, США-гэй түлөөлэгшэ хадаа «зэрлиг зобоолго» тухай «баримтануудые мүрдэхын» тула уласхоорондын Улаан Хэрээһэнэй комисси байгуулхые Советскэ Союз зүбшөөхэ гү гэһэн асуудал табиба.

«Зэрлиг зобоолго» тухай «баримтануудые мүрдэхэ» комисси байгуулха тухай американска түлөөлэгшын дурадхалынь хууран мэхэлэлгын шэнжэтэй байна гэжэ А. Я. Вышинский мэдүүлбэ. Лодж ямаршье мүрдэлгэ тухай горьтойгоор бодожо үзэнэгүй. Хэрбээ иимэ мүрдэлгэ хэхэ шухала гэжэ американска правительство эрид шангаар шиидээ һаа, 1950 оной август ба сентябрь һарануудта Аюулгүйн Соведтэ оруулагдаһан дурадхалнуудые тэрэ яахадаа абаагүйб гэжэ А. Я. Вышинский мэдүүлбэ. Хойто кореецүүдые ба хитадай арадай һайндуратаниие США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэрлигээр зобооһон ябадалые мүрдэхын тула хэмжээнүүдые Аюулгүйн Соведэй абахыень СССР-эй эрихэдэ, энэ эрилтэнь ямаршье анхаралгүйгөөр яахадаа орхигдоһон байгааб? Иимэ мүрдэлгэ хэхые США үнэхөөрөө хүсэһэн байгаа һаа, тэрэ хадаа иимэ комисси байгуулха ба уласхоорондын бодото эрхэ түлөөлэлгэтэ комиссиин тиимэ мүрдэлгэ хэхэ гэжэ дурадхаха бүхы аргатай байгаа гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

«Зэрлиг зобоолго» тухай асуудалаар США-гэй оборонын министерствын «элидхэл соо» баримтануудые һанаанһаа тааруулһан, хазагайруулһан ябадалые элирүүлһэн советскэ делегациин ба хэдэн олон бусад делегацинуудай хэһэн гэмнэлгэдэ харюу үгэлгэһөө Лоджын зайсаһан тушаа делегадуудай анхаралые А. Я. Вышинский хандуулба. «ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй» сэрэгэй пленэйхидые корейско-хитадай талын зэрлигээр зобооһон хэбэртэйгээр харуулха гэһэн һэдэлгынгээ буруу һүрэхэдэ, США-гэй түлөөлэгшэ ба тэрэниие дэмжэдэг бусад делегадууд Советскэ Союзда, КНР ба КНДР-дэ эсэргүү хардалга хэнэ гэжэ А. Я. Вышинский тэмдэглэбэ.

Корейдэхи эблэрэлгэ тушаа

ПЕКИН, декабриин 3. (ТАСС). Кэсонһоо Синьхуа агентствын тусхай корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, декабриин 2-то американска тала хадаа секторнүүдэй нэгэн соо урда корейскэ сэрэгэй пленэйхидэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хэжэ эхилбэ. Лисынмановска агентнуудай элдэб янзын «найдуулга» хэһэн болобошье, сэрэгэй 30 пленэйхидэй дундаһаа нэгэшье хүн ойлгуулламжын хөөрэлдөөнэй хэгдэһэнэй һүүлээр репатриировалагдаха дурагүй байгаа. Корейско-хитадай тала гэртээ бусахыемнай идхаха гэжэ олон дахин оролдоо гэжэ эдэ сэрэгэй пленэйхид мэдүүлбэ. Гэбэшье, һайнаар бодожо үзэһэнэйнгөө һүүлээр, тэдэнэр Хойто Корейдэ үлэхые шиидэбэ.

Пакистанда эльгээгдэһэн советскэ ното тухай индийскэ хэблэл бэшэнэ

ДЕЛИ, декабриин 3. (ТАСС). Делиин үглөөнэй газетэнүүд Пакистанда Советскэ Союзай эльгээһэн нотые түрүү нюурнуудтаа толилбо.

Советскэ ното «Делиин парламентска нюурнуудые ехээр һонирхуулаа» гэжэ «Индиан Экспресс» газетэ мэдээсэнэ.

Советскэ ното тухай һайшаалтайгаар мэдээсэхэ зуураа, «Хиндустан Таймс» газетэ хадаа Пакистанай хүршэнэр «иимэ событинуудые ехээр һонирхожо үргэлжэлхэ юм» гэжэ тэмдэглэнэ.

Пакистано-американска сэрэгэй хэлсээнүүд тухай мэдээсэлнүүд «эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй һанаа ехээр зобооно» гэжэ Лакнау городто хэблэгдэдэг «Пипл» газетэ бэшэнэ.

Лисынмановецууд зэбсэг ханхиргана

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 3. (ТАСС). Трэнтонһоо (Нью-Джерси) Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-дахи лисынмановска посол Ян Ю Чан хадаа Хойто Корейе «зэбсэгэй хүсөөр сүлөөлхэ» хэрэгтэй гэжэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Корея амгалан аргаар «нэгэдүүлэгдэхэ» юм гэжэ бододог хүн «харанхыда төөрижэ ябана» гээшэ гэжэ лисынмановец мэдүүлбэ. «Корейе нэгэдүүлгэ» Холбоото Штадуудта тон шухала юм, ушарынь «американска хамгаалгын бэлэдхэл» энээнһээ дулдыдаха байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Хо Ши Минэй мэдүүлгэ тухай французска газетэнүүд бэшэнэ

ПАРИЖ, декабриин 2. (ТАСС). Франциин политическэ нюурнууд «Экспрессен» гэжэ шведскэ газетэдэ Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Минэй хэһэн интервьюдэ ехэ анхарал хандуулжа үргэлжэлһөөр. Тэрэ хадаа эбэй хэлсээ хэхын түлөө тэмсэжэ байгаа хүнүүдэй хараа бодолые тон лаб бэхи болгоһон байна.

Депутат-коммунист Крижель Вальримон Хо Ши Минэй правительствотай эбэй хэлсээ хэхэ гэжэ правительствода дурадхаба. Национальна суглаанай үсэгэлдэрэй заседани дээрэ Крижель Вальримон өөрынгөө дурадхалые үмөөржэ богони үгэ хэлэбэ. Французска арад энэ шуһа адхаралгые зогсоохо гэжэ эрид шангаар эринэ, эбэй хэлсээ хэхэ арга боломжо мүнөөдэр бүри тодорхойгоор харагдана гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Гэбэшье, Национальна суглаанай олонхид Вьетнамдахи конфликтые эбэй ёһоор шиидхэхэ перспективэнүүдые зүбшэн хэлсэхэ тухай эрилтэ буруушааба. Депутат-социалист Нежлен «Энформасьон» газетын түлөөлэгшэдэ иигэжэ мэдүүлбэ:

«Французска арад эб найрамдалые хүсэнэ. Гол зорилгонуудые дүүргэлгэдэ өөрынгөө бүхы хүсые нацын үгэхын тула, Индо-Хитадтахи бузар конфликтые зогсоохо гэжэ тон ехээр хүсэнэ... Хо Ши Минэй мэдүүлгын һүүлээр дуугай байжа болохогүй».

«Эко» газетын бэшэһэнэй ёһоор, Франциин зонхилхы нюурнууд президент Хо Ши Минэй мэдүүлгэдэ яажа хандаха тухай асуудалаар ехэ арсалдаа гаргаба.

Вьетнамска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгые буруушаагшад

ПАРИЖ, декабриин 3. (ТАСС). Эблэрэлгэ тухай хэлсээ хэхээр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлһэн Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Минэй интервьюе дэлхэйн олониитэ, түрүүшын ээлжээндэ Франциин олониитэ ехэ анхаралтайгаар угтаба. Зарим нюурнууд, түрүүшын ээлжээндэ США-гэй этэгээдүүд Индо-Хитадтахи асуудал эбэй ёһоор шиидхэлгые буруушаана гэжэ гадаадын хэблэлэй мэдээсэлнүүд харуулна.

Хо Ши Минэй мэдүүлгэ Вашингтондо «ехээр айн сошордуулаа» гэжэ «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Парижска радиогой мэдээсэлһээ харахада, Франци ба Индо-Хитадтахи марионеточнэ гүрэнүүд хэлсээнэй болоо хада нүгөө талынгаа илажа шадахын тулада оролдолго гаргаха ёһотой юм гэжэ Вашингтондо тоолоно. Өөрынгөө талаһаа, США энээнэй тулада финансова «туһаламжа» үгэхөөр бэлэн байна. Индо-Хитад тухай асуудал Бермудска аралнууд дээрэхи баруун гурбан гүрэнүүдэй нэгэн талын зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ гадаадын хэблэл мэдээсэнэ.

Хо Ши Минэй мэдүүлгэ хадаа Индо-Хитадта марионеточнэ гүрэнүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ баодаевецуудай зонхилхы нюурнуудай һанаа ехээр зобообо. Марионеточнэ император Бао Дай ба тэрэнэй кабинедүүд хэлсээ хэхэ ябадалые буруушааһан мэдүүлгэ «яаралтайгаар толилбо. Марионеточнэ Кхмерэй премьер-министрын орлогшо Чан Нак хэлсээндэ эсэргүү шэглүүлһэн мэдүүлгэ тэрэшэлэн хэбэ.

Хо Ши Минэй интервью Малайдахи английска колонизаторнуудай һанаа ехээр зобоогоо. Сингапурһаа Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Малайда ба Сингапурта байгаа политическэ нюурнууд Индо-Хитадта хэлсээ хэжэ магадгүй байһан тухай мэдээсэлнүүдые тон ехээр ажаглан хаража байна. Тэдэ нюурнууд Индо-Хитадтахи эблэрэлтые «дай үргэлжэлүүлһэнһээ бүри аюултай» гэжэ тоолоно.

Франциин министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ

ПАРИЖ, декабриин 2. (ТАСС). Франс Пресс агентство иигэжэ дамжуулна:

Министрнүүдэй Соведэй заседани боложо дүүрэа. Заседанида хабаадагшад уласхоорондын байдалые хаража үзэбэ. Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Бермудска аралнууд дээрэ болохо зүблөөнэй үедэ французска делегациин баримталха хараа бодолые харуулба.

Советскэ ното тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ оной июлиин 15-да Вашингтондо болоһон зүблөөнэй һүүлээр эльгээгдэһэн уряалые СССР-эй хүлеэн абаһан баримтые ханалтайгаар тэмдэглээд, французска правительство һаяар дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөө зарлаха зорилгоор Москвада эльгээгдэхэ харюугай удхые США-гэй ба Великобританиин правительствонуудтай хамтадаа хаража үзэхын тула Бермудска аралнууд дээрэхи зүблөөе ашаглаха һанаатай байна.

Делидэ Никсоной ерэлгые индийскэ хэблэл буруушаана

ДЕЛИ, декабриин 3. (ТАСС). Индийскэ хэблэл Делидэ США-гэй вице-президент Никсоной ерэлгые буруушаана.

«Санмарг» гэжэ калькуттска газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Никсоной ерэхын урда тээ Даллес, Стивенсон гэгшэд Азиин оронуудаар ябаһан байгаа. Тэдэнэй ябажа үнгэрһэнэй һүүлээр, Азиин стратегическэ талаар шухала районуудта тон ехэ событинууд болобо. Иранда переворот хэгдээ, Тегеранай үйлсэнүүд иранецуудай шуһаар будагдаа... Сэрэгэй пакт баталха тухай хэлсээнүүд США-гэй ба Пакистанай хоорондо боложо байна.

Газетэ иимэ асуудалнуудтайгаар Никсондо хандана гэбэл:

1. США-һаа заабари абадаг гоминдановска бандануud ямар шалтагаанаар мүнөө хүрэтэр Бирмын территори дээрэ байнаб?

2. Пакистанда үзүүлэгдэдэг американска сэрэгэй туһаламжа хадаа Индиин хилэ дээрэ хоёрдохи Тайваниие байгуулха гэһэн США-гэй һанаашалгые харуулна гү?

Индидэ Никсоной ерэлгые буруушаажа, «Свадхината» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Индиин ба бүхы Азиин олониитые хууран мэхэлхын тула американска хүйхэрнүүд элдэб аашануудые гаргана. Гэбэшье, Корейдэ болоһон шуһата дайн, корейскэ асуудал эбэй ёһоор шиидхэлгые таһалдуулга, оронуудые хойно хойноһоонь зэбсэглэлгэ хадаа американска зонхилогшодой бодото нюурые Азиин арадуудта харуулаа».

«Манай орондо Никсоной ерэлгэ хадаа дай үүдхэгшэдэй заговорто Индиие татан оруулха зорилготой юм» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Мосаддыгые сүүдлэлгэ

ТЕГЕРАН, декабриин 3. (ТАСС). Мосаддыгай ба Иранска армиин генеральна штабай начальник байһан генерал Рияхиин хэрэг тушаа сүүдэй процесс дээрэ декабриин 1 ба 2-то Мосаддык энэ оной августын 16-һаа 19 хүрэтэр болоһон событинууд тухай сүүдэй түрүүлэгшын асуудалнуудта харюу үгэжэ үргэлжэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: почто зөөгшэ нүхэр П. Белых Илькын хүдөө ажахын училищиин курсантнуудта шэнэ газетэ асараад байна.

С. Марковай фото.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ФЕРМЭ ДЭЭРЭ УЛААН БУЛАН ТҮХЕЭРЭГДЭБЭ

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэ дээрэ улаан булан түхеэрэгдэбэ. Тэндэ партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолдо зорюулагдаһан лозунгнууд, плакатанууд, диаграмманууд хадагдаа. Тэрэшэлэн бишыхан библиотекэ, радиоприёмник, газетэ, журналнууд ба шатар даам бии. Фермын һаалишад ажалайнгаа забһарта улаан булангдаа ерэжэ культурнаар амардаг, газетэ, журналнуудые уншадаг, агитаторай хөөрэлдөө шагнадаг болоо.

ХОНИДОО ҺАЙНААР ҮБЭЛЖҮҮЛНЭ

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын эгээл холын отаранууд Боргойн талада байрладаг юм.

Мүнөө үбэлэй шэрүүн хүйтэн боложо, хонишодой эгээн харюусалгатай үе ерээ. Хонидоо тобир тарганаар, хоролтогүйгөөр ондо оруулхын тула тэдэ отарануудта ажалладаг хонишод Цыден-Доржо Жажинов, Гажад Жажинова, Бадмадоржо Балданов, Чойжалсан Цыденов, Лубсанима Бадмаев гэгшэд бүхы оролдолгоёо гаргана.

Тус отарануудай дунда Цыден-Доржо Жажиновай отара (670 толгой), Лубсанима Бадмаевай отара (500 толгой) илангаяа һайнаар үбэлжэнэ. Эдэ хонишод зунай, намарай үедэ хонидоо хужартай һайн бэлшээридэ адуулжа, хонин бүхэнэй амидын шэгнүүриие дунда зэргээр 14—16 килограммаар нэмээһэн байгаа. Тиимэ туладаа тэдэнэй харууһалдаг хонид барандаа хүсэ шадалаар мүнөөшье һайн, нэгэшье гарзагүй үбэлжэжэ байна.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛЭБЭРИ

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой малшад ниитын адуу малай тоо толгойе олошоруулһанай, тэрэнэй ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлһэнэй түлөө нэмэлтэ түлэбэри абаха болобо. Жэшээлхэдэ, гахайшад Цырема Вампилова — 3 поршоонхо, Бадмаев — 1 гахай, моришон Бабасан Бамбуев — 200 килограмм таряа, үхэршэн Галсан Будаев — 1 гахай абаха байна.

ШЭНЭ БАЙРАНУУДЫЕ БАРИБА

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ колхознигуудайнгаа байрын гэрнүүдые, малай байрануудые заһабарилха талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Һаяхан хоёр байшан баригдаба. Тэрэшэлэн 600 тахяагай типовой байра баригданхай.

Энэ жэл тус колхоз радиофикацилагдаба. 60 гаран колхознигуудай гэртэ радио оруулагданхай.

ЗАЛУУ ШАХТЕРНУУДЫЕ БЭЛЭДХЭНЭ

Гусиноозерск городой горнопромышленна № 1 һургуули (директорынь нүхэр Киселев) шахтануудта хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэдые олоор бэлдэжэ гаргана. Жэшээлхэдэ, 1947 онһоо 1953 он хүрэтэр энэ һургуулиие 2000 шахуу хүн дүүргэжэ, шахтёрой, проходчигой, крепильщигэй, дарханай, штукатурщигай болон бусад мэргэжэлтэй болоо.

Тус һургуули һайнаар түхеэрэгдэһэн хамтын байрануудтай, столовотой, клубтай, улаан булангуудтай. Тэрэшэлэн эндэ уужам, һаруул уншалгын залтай библиотекэ бии.

Р. Гомбоин.

Профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

Гүрэнэй худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай областной комитет профсоюзуудай нютагай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй 10 үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Семинарта хамта дээрээ 40 гаран хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр «Советскэ худалдаа наймаае һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол тушаа лекци, мүн худалдаа наймаанай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда культурно-ниитын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ тухай элидхэл шагнаһан байна.

И. Гроссман.

Амурска сазан асарагдаба

Байгша ондо Байкалрыбвод амурска сазан гэжэ загаһые республикын ба Иркутска областиин нуурнуудта дахин асаржа табиба.

Сазанууд Амур мүрэнэй бассейндэ оршодог Петропавловска нуурһаа баригдажа, уһан замай транспортаар Хабаровск город хүрэтэр, тэндэһээ тусгаар түхеэрэгдэһэн вагон соо манай республикын Татаурово станци хүрэтэр асарагдаһан байна.

Хамта 4 мянга шахуу сазан, тэдэнэй олонхинь хоёр жэл болоһон залуу загаһад асарагдаа.

Халуун хүйтэн температурада, үни удаан саг соо харгыда ябаһаншье һаа, тэдээн сооһоо минил 1,7 процентнь гарзалаа.

Сэлэнгын аймагай Тоором гэжэ нуурые загаһажуулхын тулада 100, Иркутска областиин Малое море гэжэ Байгалай районд—209, манай республикын Прибайкальска аймагай Котокель нуурта—3630 сазан табигдаа.

Эдэ сазанууд тамир тэнхээ һайтай байһан туладаа уһанда табигдаад сасуу уһанай гүнзэгы руу ошоһон байна.

Сазан гэжэ загаһа манай нуурнуудта үсхэбэрилгэ Байгалай загаһануудые олон түрэлэй болгохо, республикын загаһа үйлэдбэриин гын предприятинуудай продукциин ассортиментые үргэдхэхэ арга боломжо олгохо байна.

Р. Погодина, Байкалрыбводой ахалагша ихтиолог.

Манай газетын удаадахи номер декабриин 8-да гараха.

Редакторай орлогшо
Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора—23. заместителя редактора— 7-85. отв. секретаря—3-23. партийной жизни. сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности — 4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00695.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.